

2018

Jaarverslag

Vooruit verbinden
Samenwerken aan
resultaten

2018

Jaarverslag

Colofon

Tekst

HSD Office

Interviews

Turnaround Communicatie

Vormgeving

Brand new something

Fotografie

Fotoprofs

Drukwerk

Veldhuizen Grafisch Effect

Inhoud

1. Resultaten	7
2. HSD Office	7
2.1 Uitbouwen van zichtbaar en werkend kenniscluster	8
Interview: Kennis delen tijdens Capstone cybersecurity entrepreneurship	15
2.2 Actief faciliteren van consortia en bijdragen aan heldere relatie tussen consortia, innovatiebudgetten en financieringsinstrument	16
Interview: Consortiavorming voor digitale transformatie Europa	25
2.3 Human Capital Actieagenda Cybersecurity	26
Interview: International Cyber Security Summer School loont de moeite	32
2.4 (Inter) nationale acquisitie, handel en branding	34
Interview: Partners for International Business Japan	41
3. Triple Helix samenwerking Hoe doe je dat?	43
Interview: Experimenteren met Real Time Intelligence	52
4. Vooruitblik 2019	55
Interview: Studenten als MKB-cybersecurity- consultants aan de slag	60
Kernwaarden	63
5. Financieel jaarverslag 2018	65
Bijlage 1 – Accountantsverklaring	82
6. Overzicht Resultaten	87
Bijlage 2 – Tabel input-output-outcome resultaten	88
Bijlage 3 – Rendement investering Gemeente Den Haag	90

Voorwoord

Stichting HSD bestaat in 2018 vijf jaar. Na jaren van pionieren, bouwen, groeien en de pijn van groeistuipe, is nu de fase van volwassenheid en stabiliseren aangebroken voor de organisatie. 2018 is een moment van reflectie. We hebben de lessen en feedback omarmd en merken dat er veel positieve energie uit voort komt.

- › Stichting HSD heeft de governance per 1 januari 2019 gewijzigd in een directeur-bestuurder die verantwoording aflegt aan een professionele Raad van Toezicht; hiermee is onafhankelijkheid en transparantie geborgd. Er staat een sterk nationaal veiligheidscluster, dat gefaciliteerd wordt door een professioneel, bevlogen en enthousiast HSD Office-team, waar ik trots op ben. Met elkaar bouwen we voort op wat de afgelopen jaren is neergezet. Waarbij we partners centraal stellen, want uiteindelijk maken zij de veiligheidsoplossingen en zorgen zij voor groei van het aantal banen.

Samen met onze partners zijn we ervan overtuigd dat de wereld alleen veiliger wordt als krachten worden gebundeld. Wij geloven dat kennisuitwisseling en samenwerking tussen bedrijven, overheden en kennisinstellingen cruciaal zijn om te komen tot noodzakelijke, rendabele veiligheidsinnovaties. HSD Office ondersteunt en regisseert het veiligheidscluster en levert toegevoegde waarde als facilitator, verbinder, netwerkregisseur,

aanjager en communicator. In dit jaarverslag laten we zien hoe deze rollen er in de praktijk uitzien. En hoe de output die wij leveren bijdraagt en correleert aan de resultaten en outcome-waarde van onze partners en stakeholders. Zo werken we samen aan een veiligere wereld en groei van banen in de Haagse regio en in Nederland.

Financieel is Stichting HSD in 2018 in control. De inkomsten in 2018 bedragen € 2.124K. Dit is ruim € 80K hoger dan begroot. De kosten zijn in lijn met de verwachtingen. Het resulteert in een positieve saldo van € 9K, dat aan het eigenvermogen is toegevoegd.

HSD-partners hebben in 2018 18 miljoen euro aan bedrijfskapitaalinvesteringen en ruim 1,2 miljoen euro aan uitgelokte programmafinanciering gerealiseerd. Onze strategische acquisitiepartners IQ, NFIA, The Hague Convention Bureau en The Hague Business Agency hebben in 2018 twaalf veiligheidsgerelateerde congressen en acht bedrijven aangetrokken. De bedrijven leveren direct 22 nieuwe banen en ze verwachten de komende drie jaar nog 91 extra banen te creëren. Via de activiteiten van HSD Office hebben we hieraan een bijdrage geleverd, zoals zichtbaar wordt in de 'input-output-outcome tabel' in dit jaarverslag.

'2018 is een moment van reflectie. We hebben de lessen en feedback omarmd en merken dat er veel positieve energie uit voort komt'

Aan de ene kant zijn we volop in beweging op gebied van inhoud en programmering. Dat doen we, omdat ook onze partners in beweging zijn en in beweging blijven in een snel veranderende wereld. Dreigingsbeelden veranderen, nieuwe klantwensen ontstaan, waardoor snel schakelen en samenwerken noodzakelijk blijft om tot innovaties te komen die een antwoord zijn op actuele dreigingen. Aan de andere kant is er rust en (financiële) zekerheid binnen HSD Office om ook de komende vier jaar toegevoegde waarde te blijven leveren. Het HSD Office-team ontwikkelt zich hierbij naar zelfsturing en meer eigen verantwoordelijkheid van de professionals, gericht op het flexibel inspelen op de wensen en behoeften van onze partners, stakeholders en het veiligheidsdomein. Deze cultuurverandering vraagt om een veilige werkomgeving, waarin we met elkaar werken aan tevreden partners en stakeholders en concrete resultaten. Als team hebben we vier ankerpunten benoemd voor de manier waarop we samen dat doel bereiken. Deze kernwaarden zijn: vertrouwen, verbinden, ondernemend en doelgericht.

Eind 2018 zijn uiteindelijk 277 organisaties als partner bij The Hague Security Delta aangesloten. HSD als neutraal open innovatie-ecosysteem bestaat uit

overheidsorganisaties (rijksoverheden, provincies en gemeenten), bedrijven in allerlei soorten en maten (grote bedrijven, innovatieve MKB-ondernemingen en startups) en kennis- en onderwijsinstellingen. Ook netwerkorganisaties, ontwikkelingsmaatschappijen, accelerators en investeerders maken onderdeel uit van het kwalitatief hoogwaardige en stabiele HSD-ecosysteem. Alle veiligheidsgerelateerde partijen met een vestiging in Nederland kunnen zich bij HSD aansluiten. Het commitment en vertrouwen van al deze partijen geeft veel energie en kansen. Vanuit gedeelde belangen blijkt het steeds weer mogelijk om samen te werken in het belang van veiligheid en economie. Toegang tot kennis, innovatie, (nationale en internationale) markten, talent en kapitaal helpen de sector antwoorden te vinden op complexe en vaak wereldwijde veiligheidsvraagstukken. In 2018 hebben we daar als HSD Office met volle overtuiging aan bijgedragen. En ook in 2019 zullen we dat opnieuw doen. *Together we secure the future.*

Joris den Bruinen
Algemeen Directeur/Bestuurder

LEESWIJZER

Hoofdstuk 1 van dit jaarverslag kent dezelfde indeling als het Strategie- en Urgentieprogramma 2015-2020. Via de kernbegrippen aan het begin van ieder hoofdstuk en iedere paragraaf laten we zien wat de belangrijkste onderwerpen zijn in dit gedeelte van de verantwoording en leggen we verbinding naar het Jaarplan 2018.

Resultaten

HSD Office

HSD Office heeft de resultaatafspraken uit het jaarplan 2018 vrijwel geheel gerealiseerd. Operationeel en financieel zijn we in control en is het jaar 2018 afgesloten met een klein positief financieel resultaat van € 9.120. Daarmee voldoen we aan de opgelegde subsidievoorwaarde van 'uitnutting' van het beschikbare jaarbudget.

1.1

Uitbouwen van zichtbaar en werkend kenniscluster

Innovatie begint en eindigt met kennis. Kennis leidt tot onderzoeksvragen en tot toepassingen. Kennis is nodig om de vraag naar innovaties te formuleren en om richting te geven aan het innovatieproces. Zonder kennis geen innovatie, en zonder innovatie geen economische ontwikkeling. HSD als triple helix-platform is op deze gedachte gebaseerd. Het nationale veiligheidscluster ontwikkelt zich als kennis- en innovatienetwerk waar bedrijven, overheden en kennisinstellingen samenwerken en kennisdelen. HSD Office ondersteunt en versnelt de kenniscirculatie. >

ACCESS TO
KNOWLEDGE KENNIS,
STRATEGIEVORMING EN
INNOVATIEPROCESSEN

‘Een goed netwerk is cruciaal in de startupfase. Via HSD ontmoet ik mensen in de veiligheidssector en kan ik laagdrempelig contact onderhouden. Dat leidt tot nieuwe dingen. Zo heb ik onder andere de gemeente Zoetermeer weten te interesseren. En we ‘partneren’ inmiddels met adviesbureau Van Aetsveld. We schrijven samen een white-paper en leverden een bijdrage aan een HSD Café.’

Viresh Jagesser, oprichter
Meld een Vermoeden

HSD partnerschap

Het veiligheidscluster groeit in 2018 met 2,2%, van 271 naar 277 partners. Onder de nieuwe partners bevinden zich organisaties als AIG, Strict, Hiscox en Pointer Corporate Finance.

Het partnerschap is cruciaal voor het netwerk en de doelen van Stichting HSD. Het zorgt voor onderlinge betrokkenheid en stimuleert actieve deelname in samenwerkingen. Met het partnerschap onderschrijven HSD partners het belang van samenwerken aan een veiligere samenleving en economische groei. Het kent vanuit dat gezamenlijke vertrekpunt een zogenaamde wederkerigheid: actieve participatie door de partners aan de ene kant, en een inspanningsverplichting van HSD Office aan de andere kant. Want het zijn uiteindelijk de partners die de banen creëren en innovaties ontwikkelen. HSD Office faciliteert hen hierbij, vanuit de rol van aanjager en verbinder.

Dit doen we door invulling te geven aan de HSD-propositie van toegang tot kennis, innovatie, markt, talent, financiering & kapitaal. Zo leggen we verbindingen, nemen we inhoudelijke initiatieven en organiseren we bijeenkomsten in een open innovatie ecosysteem. Het werk van HSD Office wordt door subsidies, programmagelden en partnerbijdragen gefinancierd.

In het Partnertevredenheidsonderzoek van eind 2017 is HSD beoordeeld met gemiddeld een 7,3. Partners vinden de HSD Office sterk in betrouwbaarheid, initiëren en verbinden. De aanbevelingen uit het onderzoek worden begin 2018 direct opgepakt: de communicatieaanpak wordt aangescherpt, verwachtingen worden meer gemanaged en een partnermanager wordt aangetrokken om de partners beter te faciliteren. De partnermanager is begin 2019 gestart.

Toegang tot Kennis

HSD Office organiseert in 2018 kennis- en intervisiebijeenkomsten, publiceert rapporten, brengt trends en ontwikkelingen in kaart en levert inhoudelijke bijdragen aan (inter)nationale kennisevents. Een deel van onze kennisactiviteiten lichten we hieronder toe.

Rapporten, trends en ontwikkelingen

In 2018 is gestart met kennisuitwerking op vier thema's: smart cities en cybersecurity in relatie tot artificial intelligence, data diode en quantum computing. De definitieve rapporten hiervan verschijnen in 2019 en zijn de basis voor de invulling van de thematische programmering van HSD Office in 2019.

In 2018 worden twee kennisrapporten opgeleverd met als doel kenniscirculatie te bevorderen:

- een verkenning van Human Factors in security,
- HSD Collaboration model for Innovation; deze methode werd in 2017 ontwikkeld, en in 2018 breed gecommuniceerd en in het Engels gepubliceerd.

Kennis- en intervisiebijeenkomsten

Er vinden zeven *HSD Cafés* plaats met thema's als human factors in cybersecurity, ethisch hacken en de kansen en bedreigingen van gegevensbescherming (GDPR). In een HSD Café wordt kennis gedeeld, geïnventariseerd of innovatieve ideeën aanslaan en worden samenwerkingspartners voor nieuwe programma's gevonden. De bijeenkomsten zijn voor iedereen (kosteloos) toegankelijk en zijn ook in 2018 drukbezocht, met gemiddeld 90 bezoekers per café.

‘De vele netwerkmogelijkheden bij HSD spreken mij enorm aan. Een toevallige ontmoeting met encryptie- en privacy-expert Phil Zimmermann op de HSD Campus heeft in eerste instantie geleid tot een nauwe samenwerking.’

Alex van Eesteren, director
Business Development, Startpage

Vanuit de innovatieprogramma's organiseren we diverse *kennisbijeenkomsten, open innovatiesessies en olooppjes*. Met als doel veiligheidsvraagstukken op te halen en kennis te delen in kleinere groepen. Dit doen we onder andere op de thema's data diode, real time intelligence (RTI), OM en Defensie.

HSD Office is gestart met het opzetten van *cross-sectorale intervisiebijeenkomsten voor Chief Information Security Officers (CISO's)* in 2018. Tijdens de intervisiebijeenkomsten wisselen CISO's onderling kennis en ideeën uit en bespreken zij oplossingen voor ICT-beveiliging en uitdagingen in hun rol van CISO. In 2018 zijn drie bijeenkomsten georganiseerd, die door de deelnemers positief zijn ervaren. Daarom breiden we in 2019 het aantal intervisiegroepen uit.

In opdracht van de gemeente Den Haag wordt het afgelopen jaar met 130 partners een succesvolle *Cyber Security Week (CSW)* georganiseerd. Er komen 1.644 bezoekers (exclusief bezoekers van de One Conference) op af, uit 63 landen, die het evenement beoordelen met een 7,5. De CSW levert €659.000 aan online mediawaarde op en €833.247 aan economische waarde op voor de stad Den Haag, gebaseerd op een berekening van The Hague Convention Bureau.

Highlight HSD Café

Regelmatig staat er een HSD Café op de agenda. In deze interactieve sessie van twee uur worden uiteenlopende onderwerpen op het gebied van veiligheid besproken en bediscussieerd, gekoppeld aan de inhoudelijke programma's van HSD. Ook worden veiligheidsvraagstukken gepresenteerd, kansen besproken en samenwerking gezocht. Het HSD Café is dé plek om nieuwe business partners te ontmoeten. In 2018 kwamen onder andere de onderwerpen human factor in physical & cyber security, ethical hacking, de kansen en bedreigingen van gegevensbescherming (GDPR) en veiligheidsuitdagingen rondom blockchain aan de orde.

De directie en professionals van HSD Office hebben in 2018 twintig keer een *bijdrage geleverd aan een (inter) nationaal kennisevent*. Dit gebeurt twaalf keer door op te treden als spreker en acht keer als 'endorsing' partner. Dit houdt in dat HSD Office inbreng heeft in het inhoudelijke programma en het uitnodigen van sprekers en dat er actief over het event wordt gecommuniceerd.

Gedurende het hele jaar organiseert HSD Office wekelijks een informele *HSD Campus lunch* met de campusbewoners. Bij die gelegenheid kunnen HSD-partners zich 'op de zeepkist' presenteren, kennisdelen en informeel netwerken.

HSD Campus

De gemeente Den Haag is exploitant van de HSD Campus. Organisaties die zich vestigen op de Campus komen terecht in een omgeving waar zowel bedrijven, overheden als kennisinstellingen samenwerken, elkaar stimuleren, ontmoetingen organiseren en events houden. De HSD Campus is een belangrijke ontmoetingsplaats en centraal punt van het netwerk en het ecosysteem dat is ontstaan. Ook in 2018 is er volop dynamiek, onder andere door de events en olooppjes die HSD Office organiseert, de masters van de Cyber Security Academy en vele events en meetings van partijen binnen het veiligheidsdomein.

Cyber Security Week

powered by The Hague Security Delta

‘Binnen het nationale veiligheidscluster HSD vind ik alle kennis over cyber en encryptie. Die kennis hebben wij heel hard nodig om activistes, voornamelijk in oorlogsgebieden, te beschermen. In dat kader zijn we een waanzinnige samenwerking gestart met HSD-partners Tymlez en Focafet. Zij bouwen de eerste blockchain voor activistes in de Arabische regio. Via hen zijn we nu ook een samenwerking aangegaan met Microsoft.’

Elisabeth, NGO

Visitors CSW

1.644

Visitors from 63 countries
(not including one conference)
Value: € 833.247
Online media value: € 659.000

Access to Talent

275

students and young professionals
participated in interactive programmes.

Access to Capital

30

National & international
investors
Listened to 6 pitches for funding of
international cyber security ideas.

Access to Market

Matchmaking

140 participants
20 countries
300 bilateral meetings

Trade Missions

5 trade missions from the UK,
Canada, Turkey, Ukraine and Spain
51 ambassadors and trade counsellors

Every monday
HSD Campus Lunches with Opportunity to Pitch Ideas, Calls for collaborations and More

13-04-2018
14 New Partners Join the HSD Community

25-09-2018
Launch Report HSD Collaboration Model for security innovations

22-11-2016
HSD Café: Human Factor in Physical Security

23-01-2018
Mobile World Congress 2018

19-04-2018
HSD partner booth at ASIS Europe

04-10-2018
Cyber Wargame during Cyber Security Week

24-04-2018
GEO Conference in Brussel speaking about Satellite Applications Programme

24-09-2018
Four New Partners Join HSD Community

30-01-2018
HSD Cafe Blockchain

13-11-2018
Smart City Expo World Barcelona

08-05-2018
HSD Cafe Security & GDPR

JAN FEB MRT

APR MEI JUN

JUL AUG SEP

OKT NOV DEC

2018

2019

*‘Als niemand je
uitvinding wil kopen,
dan heb je nog niets.’*

Pieter Hartel, professor
cybersecurity aan de TU Delft

Kennis delen tijdens Capstone cybersecurity entrepreneurship

Theorie en praktijk gaan hand in hand. Dat is de filosofie van de TU Delft en Universiteit Twente. In 2018 bezoeken daarom dertig cybersecurity masterstudenten de HSD Campus in het kader van het vak 'Ondernemerschap'. Een aantal HSD-partners deelt praktische kennis en verstrekt leeropdrachten waarmee studenten zelf kennis kunnen opdoen.

De masterstudenten hebben gekozen voor een tweejarige specialisatie en verdieping in het onderwerp cybersecurity, aansluitend op de driejarige bacheloropleiding informatica. Via het keuzevak 'Capstone' maken zij kennis met Den Haag en HSD als het centrum voor cybersecurity in Nederland, en met ondernemers en het ondernemerschap. In groepjes zijn ze aan de slag gegaan met de praktijkopdrachten van HSD-partners Threadstone, Compumatica, Cisco, Security Matters, Innovalor, Milvum, Anti-Fraud Company en Strict. "Dit stelt studenten in staat hun actuele theoretische basis te combineren met praktijkvragen van ondernemers. Wat ze daarvan leren is een geweldige verrijking van hun kennis", zegt Pieter Hartel, professor cybersecurity aan de TU Delft. Van de studenten wordt verwacht dat zij in de uitvoering van de opdracht de link naar andere disciplines kunnen leggen, zoals risicobeheer, juridische zaken, financiën, ethiek en psychologie. "Een vijfde van de opleiding bestaat uit sociaal-technische vakken, waar techniek in een bepaalde context wordt behandeld. Onze studenten moeten bijvoorbeeld een onderwerp kunnen uitleggen aan iemand die niet technisch is, weten wat er juridisch wel en niet is toegestaan en begrijpen waarom mensen wel of niet mee willen werken aan het implementeren van een nieuwe technologie." De studenten werken aan marktverkenningen,

productontwikkelingen en business cases van HSD-partners. Hartel is enthousiast over deze opdrachten: "Zo leren ze dat het in hun vak niet alleen om technologie draait. Als niemand je uitvinding wil kopen, dan heb je nog niets."

Fris en kritisch

Een van de HSD-partners die de studenten vraagt een opdracht uit te voeren, is Threadstone Cyber Security. Algemeen directeur René van Etten wil weten of het idee voor een product onderbouwd kan worden met een business case, bestaande uit marktonderzoek en financiële berekeningen. "Het is ontzettend leuk om samen te werken met studenten. Zij brengen een frisse blik mee en stellen kritische vragen. Dat confronteert je soms met aannames die je ongemerkt doet en het helpt je weer vanuit een helicopterview naar je bedrijf te kijken." Het aardige volgens Van Etten is dat je naamsbekendheid opbouwt onder studenten en hen kan interesseren in een baan binnen het bedrijf. "Voor ons speelde dat niet op dat moment. Ik vind het vooral belangrijk dat studenten de kans krijgen om in de praktijk te leren. Dat komt hun kwaliteit ten goede. Daarnaast levert het ons nieuwe kennis op. Dat is mooi meegenomen."

1.2

Actief faciliteren van consortia ...

... en bijdragen aan heldere
relatie tussen consortia,
innovatiebudgetten en
financieringsinstrument

HSD Office brengt overheden, bedrijven en kennisinstellingen bijeen in consortia. Met deze consortia kunnen gezamenlijke investeringen worden gedaan of innovatieve ideeën en producten worden ontwikkeld. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is toegang tot financiering en kapitaal. >

ACCESS TO INNOVATION
ACCESS TO CAPITAL
ACCESS TO MARKET
VALORISEREN,
ACCELEREREN EN
FUNDING

› Toegang tot innovatie

In 2018 wordt in consortia aan de uitvoering van innovatieve programma's gewerkt, worden nieuwe programma's opgestart of onderzocht of hiervoor belangstelling bestaat. In totaal werkt HSD Office aan dertien verschillende programma's of verkenningen mee, in samenwerking met meer dan honderdveertig partijen. Innovatieverkenningen worden uitgevoerd als specifieke thema's leven bij bedrijven, overheden en kennisinstellingen. Hierin wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn om een consortium te vormen voor een innovatief en rendabel veiligheidsprogramma.

Innovatieverkenningen

1. Human factors in (cyber)security:

In 2018 is gestart met deze verkenning, waarin de mens en haar gedrag in relatie tot veiligheid centraal staat. Door gedrag van daders en slachtoffers te kennen en herkennen en succesvolle interventies in het gedrag te identificeren ontstaat nieuwe dienstverlening en hogere veiligheid. Een greep uit de activiteiten die HSD Office heeft uitgevoerd:

- Verkenning opgesteld op basis van interviews en literatuuronderzoek. Deze is afgestemd met partners en vormt input voor sessie met externen;
- Er zijn twee HSD Cafés georganiseerd met als thema Human Factors: Human Factors in Cyber Security en in Physical Security. Doel was het delen van kennis en het verkennen van de vraag/innovatiebehoefte. Tijdens het plenaire gedeelte inspireren sprekers van de politie, Open Society Initiative, Universiteit Twente, SDR Academy, Rijksoverheid, Haagse Hogeschool en BeOne Development de gemiddeld 90 deelnemers. In de break-outsessies worden onderwerpen verdiept en komen connecties tot stand.

Na de verkenning en HSD Cafés is gebleken dat het onderwerp leeft en er diverse nichespelers zijn. Echter, eigenaarschap binnen vraagorganisaties is niet of zeer divers belegd. Dat maakt een gezamenlijke vraaggestuurde aanpak in een HSD-programma niet opportuun.

2. Automotive Smart mobility: Binnen het open innovatietraject Automotive hebben experts in een peer-groupsetting kennis uitgewisseld en is verkend wat de mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van innovatie zijn. Hierbij is aansluiting gezocht en gerealiseerd bij het Truck Platooning Programma van de Roadmap Next Economy, beheerd door InnovationQuarter. HSD Office heeft in 2018 een meedenkende en faciliterende rol vervuld:

- Organiseren twee verkennende sessies voor het consortium bestaande uit tien partijen plus vier follow-up sessies in kleiner comité;
- Bijwonen expertsessie met selectie van betrokken partijen;
- Maken van een overzichtskaart van automotive security-initiatieven om overlap te voorkomen en partijen bij elkaar te brengen.

Na verkenning is gebleken dat HSD Office en het consortium op dit moment in dit domein geen eigenstandige rol kunnen vervullen.

3. Normering en Certificering: Binnen dit programma onderzoekt HSD Office de mogelijkheid om de NEN-standaardisatie van cyber security en gegevensbescherming (verder) op de kaart te zetten in Europa.

In 2018 heeft HSD Office hieraan bijgedragen door verkenningsgesprekken te voeren en door het thema in te brengen bij andere ontwikkelingen, zoals het cross-sectoraal cyber testbed en het cyberweerbaarheidscentrum. Omdat HSD Office geen lobbyorganisatie is, wordt deze verkenning stopgezet.

'Actieve deelname aan het nationale veiligheidscluster HSD is noodzakelijk in de snel veranderende wereld waarin we leven. Een effectieve aanpak van cybercrime gaat verder dan alleen opsporen en vervolgen. Snelle technologische ontwikkelingen vereisen innovatief denken. Het OM gelooft dat samenwerking tussen de publieke en private sector de actie tegen cybercriminaliteit zal verbeteren. De samenwerking met HSD opent voor het OM deuren naar waardevolle samenwerkingspartners, waarmee een netwerk kan worden gebouwd om cybercrime te bestrijden.'

Lodewijk van Zwieten,

senior-officier van Justitie,
arrondissementsparket Den Haag

4. Smart Resilient Cities: De verkenning op het innovatieprogramma Smart Resilient Cities ligt in het verlengde van de lopende programma's Integrale Gebiedsbeveiliging Internationale Zone en Urban Security. Er is gestart met een duidingsstudie om de mogelijkheden, beperkingen en meerwaarde van Smart City-ontwikkelingen voor stedelijke veiligheid in kaart te brengen. Ook zijn er gesprekken gevoerd met publieke en private organisaties over initiatieven en gezamenlijke strategie.

Innovatieprogramma's

5. Strafrechtketen en Cybercrime (Openbaar Ministerie):

Op verzoek van het Openbaar Ministerie is HSD Office in 2018 een innovatietraject gestart met nadruk op cybercrime en samenwerking.

Highlight Internationale Zone

In het hart van Den Haag bevindt zich de 'internationale zone': een uniek gebied waar meerdere internationale organisaties zich gevestigd hebben. In tegenstelling tot andere steden in de wereld maakt dit gebied onderdeel uit van de stad en zijn de organisaties vlak bij elkaar gehuisvest. Het is een gebied waar gewoond, gewerkt, gewinkeld en gerecreëerd wordt. Dat vraagt om innovatieve veiligheidsoplossingen van hoog niveau, waarbij veiligheidsmaatregelen zoveel mogelijk onzichtbaar zijn, zodat de allure en leefbaarheid van het gebied behouden blijft. De innovaties van het living lab Internationale Zone dragen hieraan bij. In het living lab vinden experimenten plaats in het kader van gebiedsbeveiliging. Internationale organisaties slaan de handen ineen, samen met gemeente, politie en het bedrijfsleven. Zij stemmen beveiligingsmaatregelen op elkaar af en schaken op meerdere borden om de veiligheid in het gebied te verhogen. Innovaties op het gebied van techniek, bouwkunde, ICT, ruimtelijke inrichting en organisatorische processen tillen met een holistische aanpak de veiligheid in het gebied naar een hoger plan. Een innovation liaison van HSD Office heeft in 2018 en voorgaande jaren als programmamanager het living lab helpen ontwikkelen en als aanjager gefungeerd.

Het doel van dit traject is het verbeteren van het opsporen en bestrijden van cybercrime en het bevorderen van samenwerking in de strafrechtketen. Hiertoe heeft HSD Office als facilitator, organisator en aanjager diverse activiteiten uitgevoerd:

- Open innovatieverkenning georganiseerd waarbij bedrijven, overheden en kennisinstellingen gezamenlijk hebben gekeken welke vormen van (proces)innovatie zij van belang achten om cybercrime tegen te gaan. De belangrijkste punten zijn opgenomen in een actieplan dat in 2019 verder wordt uitgewerkt in concrete samenwerkingsprojecten;
- Verbinding gelegd tussen OM en andere partijen, waaronder een eerste kennismaking met de Cyber Security Academy over een maatwerk opleidingsprogramma voor Cyberofficieren van Justitie, en verbinding tussen het OM en ICTU;
- Organiseren inspiratiesessie 'Het parket in 2030' gericht op de veranderende rol van het OM.

6. Real Time Intelligence/Politie

innovatiebeleid: Er vinden verschillende projecten plaats binnen het RTI-lab, een leer- en experimenteerprogramma om nieuwe kennis op gebied van Real Time Intelligence te ontwikkelen en de toegevoegde waarde van nieuwe producten, diensten of concepten aan te tonen. Het RTI-Lab programma is opgezet door TNO, politie en HSD. HSD Office ondersteunt dit programma en zit in de stuurgroep. In 2018 is o.a. gewerkt aan een nieuw RTI-lab innovatieproject 'Dynamic Protocol for big incidents and high-risk events'. Dit project kent een projectinvestering van alle betrokken partijen om tot een prototype te komen en om dat te testen in de praktijk. Dit is gebeurd tijdens het event 'Volvo Ocean Race' in Den Haag en tijdens de Nationale Sinterklaasintocht in Zaanstad.

Daarnaast is er overleg met het innovatieteam Politie over de innovatieagenda en heeft HSD Office toelichting gegeven op de triple-helix samenwerking in innovatie tijdens het Politie Groot Inkoop Overleg.

7. Innovatieprogramma

Satelliettoepassingen voor Justitie en Veiligheid:

In dit innovatieprogramma van het Ministerie van Justitie en Veiligheid worden eindgebruikers in het veiligheidsdomein ondersteund om op satelliettechnologie gebaseerde producten en diensten te ontwikkelen. HSD is programmapartner en heeft samen met het innovatieteam van het ministerie dit programma opgezet en heeft de uitvoering van het programma ondersteund. Op dit moment zijn er zeven lopende innovatieprojecten gerealiseerd, met de behoeftestellers vanuit meerdere ministeries (JenV, DEF en EZK) in de lead. Consortia zijn gevormd en financiering is gevonden. Zo'n 25 partijen zijn bij dit programma betrokken. Voorbeelden van de uitgevoerde activiteiten van HSD Office in 2018 zijn:

- Participatie in de stuurgroepen van de verschillende deelprojecten;
- Verkenning samen met CIDS&S (Belgische zusterorganisatie van HSD) van de samenwerkingsmogelijkheden met Belgische overheidspartijen.

8. Data Diode voor Defensie:

Een data diode is een device dat dataverkeer in slechts één richting mogelijk maakt. Het wordt gebruikt om netwerken en systemen te beschermen tegen externe cyberdreigingen, terwijl in één richting toch dataoverdracht mogelijk is. Het wordt gebruikt om netwerken en systemen te beschermen tegen externe cyberdreigingen, terwijl in één richting toch dataoverdracht mogelijk is. Het Ministerie van Defensie wil een demonstrator van een Open Source Data Diode financieren en laten bouwen door een Nederlandse partij. HSD Office is lid van het projectteam en begeleidt het proces door een aanvalsplan op te stellen, bijeenkomsten te organiseren, partijen samen te brengen en als neutrale procesbegeleider te fungeren. Voorbeelden van de uitgevoerde activiteiten van HSD Office in 2018 zijn:

- Organiseren rondetafel conferentie om de levensvatbaarheid van een Nederlandse Open Source Data Diode te verkennen met relevante stakeholders;
- Plan van aanpak voor innovatietraject. >

9. Cyber insurance & Cybersecurity

Metrics: Cyberdreigingen worden steeds complexer en de impact op individuele organisaties is zeer groot. Gewoonlijk worden bij risico's met grote financiële gevolgen verzekeringen afgesloten. Er bestaat ook een markt voor cyberrisico's. Echter, door meerdere redenen komt er door de verzekeringsmarkt geen optimale oplossing tot stand. HSD Office heeft partijen uit de verzekeringswereld en HSD-partners bij elkaar gebracht om oplossingsrichtingen te verkennen. Eind 2018 is deze programmalijn doorgegaan onder 'Cyber Metrics en Awareness'. Voorbeelden van de uitgevoerde activiteiten van HSD Office in 2018 zijn:

- Open innovatieverkenning uitgevoerd waarin behoeften van het veld in kaart zijn gebracht.
- Bijeenkomst georganiseerd met een technische dialoog, gericht op cybersecurity metrics. Hiervoor is in 2019 een kwartiermaker aangesteld met als doel het opzetten van een daadwerkelijk innovatietraject waarin de betrokken partijen hun metriecken samenbrengen.
- Opstellen overzicht gebruikte metriecken voor cybersecurity.

10. Urban Security - Evenementen-

veiligheid en Big Data: Door data te gebruiken kunnen evenementen efficiënter veiliger en leuker worden gemaakt. Door aan te sluiten op Smart City-ontwikkeling wordt de stedelijke infrastructuur in evenementen tot waarde gemaakt. Tussen dit programma en het valorisatieprogramma Citydeal Stedelijke veiligheid en het Smart Scheveningen Programma bestaan duidelijke

verbindingen. Er zijn meerdere experimenten gedaan bij festivals. Daarnaast heeft HSD Office een inhoudelijke track georganiseerd op het grensvlak smart cities, mobiliteit en veiligheid tijdens het combinatiecongres Smart City event/iBestuur. Dit congres vindt plaats tijdens de Volvo Ocean Race finish. Meerdere partners hebben hieraan bijgedragen en MKB'ers uit de regio hebben hun oplossingen gepitcht.

11. Integrale Gebiedsbeveiliging

Internationale Zone: Eind 2015 is dit programma opgestart onder programmanagement van HSD Office. De eerste fase is uitgevoerd in samenwerking met vier internationale organisaties: de Politie Eenheid Den Haag, TNO, Siemens en Thales. Doel is om de veiligheid in de Internationale Zone in Den Haag te verbeteren door een integrale, holistische, gebiedsgerichte aanpak en daarbij een optimale balans te vinden tussen veiligheid, vestigingsklimaat, leefbaarheid en uitstraling. Kernbegrip: mee-ademen met het dreigingsniveau. In 2018 heeft de gemeente het programma meer op zich genomen en is samen met de politie en de vier internationale organisaties door Thales verder aan het Shared Security Information Platform (SSIP). Met Public Sonar is een experiment met gebiedsgerichte webmonitoring uitgevoerd.

Vanaf begin 2019 wordt het SSIP op proef gebruikt door de politie en de internationale organisaties. De webmonitor wordt aan het SSIP gekoppeld en de gebruikersgroep wordt uitgebreid met het Catshuis en enkele

internationale organisaties. In het 'oog & oor' experiment wordt, in samenwerking met de politie, een innovatieve koppeling van sensoren en camera's beproefd. In 2019 wordt de governance van het programma ingebed in de Smart City-activiteiten van de gemeente Den Haag en valt daarmee onder de verantwoordelijkheid van de CIO.

12. Digital Forensics en IT Security Lab: In het Digital Forensics en IT Security Lab van Hogeschool Leiden worden kwetsbaarheden van nieuwe technologie blootgelegd om misbruik te voorkomen en met behulp van analyses wordt getracht de daders op te sporen. Het lab is een instrument voor ICT-opleidingen om HBO-studenten op te leiden aan de hand van cases die bedrijven inbrengen. Het programma levert daarmee een concrete bijdrage aan de access to talent-propositie van HSD en biedt kansen voor matchmaking tussen talent en organisaties (MKB en grote bedrijven). Er wordt nog onderzocht of er een aansluiting met MBO-niveau kan worden gemaakt. HSD Office heeft in dit programma een verbindende rol. Zo heeft HSD Office meerdere partners aangetrokken bij het lab, zichtbaarheid gegeven aan het lab middels rondleidingen van bezoekers en hebben studenten aan een programma deelgenomen tijdens de Cyber Security Week.

13. Cyber Awareness en Actie-

programma: Doel van dit programma is het verkrijgen van awareness en initiëren van actie op dit thema. Veel lopende initiatieven op het terrein van cybersecurity winnen aan kracht en aandacht als ze, met behoud van ieders verantwoordelijkheid, worden

verbonden. Ook het opzetten van een Regionaal Digital Trust Center (DTC) en een Cross Sectoraal Cyber Testbed valt onder dit programma. Een greep uit de ondernomen acties:

- Er is een consortium opgericht en subsidieprojectvoorstel ingediend voor een Regionaal DTC bij RVO. De subsidie is niet gehonoreerd. In een andere vorm werken HSD Office en InnovationQuarter samen aan een nieuw voorstel voor een call in 2019.
- HSD Office heeft het CBS ondersteund om de rapportage te verbeteren ten aanzien van 'Cybermonitor: een verkenning van dreigingen, incidenten en maatregelen'. De monitor is 21 september uitgebracht, aansluitend is een bijeenkomst cybermonitoring met triple helix-partners georganiseerd en een kwartiermaker aangesteld.
- Er is een inhoudelijke bijdrage geleverd aan een heisessie van de Economic Board Zuid-Holland (in afstemming met IQ en het secretariaat van de Economic Board Zuid-Holland) over cyber. Doel is belangrijke triple helix-bestuurders uit de provincie Zuid-Holland naar een hoger cyber awareness-niveau te krijgen.
- Tijdens de Cyber Security Week is een MKB-awareness-event georganiseerd in samenwerking met de KVK.
- In 2018 loopt er met betrekking tot het Cross-Sectoraal Cyber Testbed een pilotproject bij de waterschappen, in samenwerking met KPN en TNO. HSD Office denkt met deze partijen mee over de mogelijkheden.

'De afgelopen jaren heeft InnovationQuarter onder andere geïnvesteerd in HSD-partners Cybersprint, Onegini en Andrupos. Ook hebben we HSD-partners in contact gebracht met private, publieke en informele investeerders. De ondersteuning die HSD zichtbaar levert aan haar partners, is voor investeerders interessant en geeft vertrouwen. Daardoor zijn we in staat investeringen en dus kapitaal naar de regio Den Haag te trekken, wat een positief effect heeft op de economie en de werkgelegenheid.'

Martijn van Hoogenhuijze,
accountmanager, InnovationQuarter

Toegang tot financiering & kapitaal

Een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling van innovatieve veiligheidsoplossingen en groei van innovatieve bedrijven is de beschikbaarheid van financiering en kapitaal. HSD Office wil daarom aanwezige financieringsinstrumenten beter toegankelijk maken door actief te communiceren over calls, financierings- en subsidiemogelijkheden. Daarnaast adviseert HSD Office bedrijven in hun zoektocht naar financiering voor hun innovatieprojecten of kapitaalbehoeften en verbindt partijen aan InnovationQuarter en andere venture capital-verschaffers. Ook worden er Access to Capital-events georganiseerd, waar bedrijven kunnen pitchen voor investeerders.

Consortia opzetten

In 2018 heeft HSD Office aan twee Europese Horizon 2020-voorstellen meegedaan en één overleg opgezet waaruit een H2020-voorstel is voortgekomen. Daarnaast zijn partners voorgelicht over een subsidiecall van EIT Digital, waarna vier voorstellen zijn ingediend. Twee projectvoorstellen van HSD partners zijn gehonoreerd, met een waarde van bijna 400.000 euro.

Adviseren en Verbinden

In gesprekken met HSD partners komt het onderwerp financiering regelmatig aan bod. HSD Office verwijst waar mogelijk naar financieringsmogelijkheden en samenwerkingspartners. Om partijen inzicht te geven in de financieringsmogelijkheden van de verschillende fases van het innovatieproces, heeft HSD Office de HSD Financieringswijzer vernieuwd. In 2018 hebben vijf HSD partners 18 miljoen euro aan funding opgehaald, waarbij HSD Office in aanloop naar de financiering een rol heeft gespeeld.

Met onder andere InnovationQuarter, Value Creation Capital, KPN Ventures, TIIN Capital en de Rabobank worden in 2018 twee *Access to Capital-events* georganiseerd. In totaal tien start-ups krijgen een podium voor een zaal met meer dan 25 investeerders en ongeveer tachtig vertegenwoordigers van geïnteresseerde bedrijven. Tijdens de sessie in de Cyber Security Week zijn ook buitenlandse investeerders aanwezig. Bitsensor, Happitech en Legacy Amour zijn de winnaars van de pitchwedstrijden.

Drie investeringsfondsen investeren in 2018 12 miljoen euro in HSD-partner ZIVER. Een van de investeerders is het Nederlandse henQ Capital. Dit fonds investeerde al eerder in hetzelfde bedrijf. In 2016 won ZIVER met een heldere pitch het HSD Access to Capital Event en bracht zichzelf daarmee in beeld bij potentiële investeerders.

I5 Invest GmbH maakt onderdeel uit van het internationale HSD-netwerk. In 2017 nam dit fonds deel aan het Access to Capital Event tijdens de Cyber Security Week. In 2018 begeleidt dit fonds de overname van HSD-partner RedSocks Security door Bitdefender.

Disruptive Technology Ventures (DTV) van de oprichters van Fox-IT en oud-KPN CEO Ad Scheepbouwer investeert in HSD-partner Andrupos. HSD Office legde het eerste contact tussen DTV en Andrupos.

HIGHLIGHT
Investeringen

Op 19 juni 2018 is voor de vierde keer een HSD Access to Capital Event gehouden.

Op de HSD Campus ontmoeten ondernemers en investeerders elkaar rondom de onderwerpen cybersecurity en digital health. Kapitaal is een van de randvoorwaarden om te kunnen innoveren. Om snelgroeiende bedrijven in contact te brengen met investeerders, organiseren InnovationQuarter, Rabobank Regio Den Haag, Value Creation Capital, KPN Ventures, TIIN Capital, Health Innovation Fund en HSD Office dit evenement. Bitsensor wint de pitchwedstrijd in de categorie cybersecurity en Happitech is de winnaar in de categorie digitale gezondheidszorg. Tijdens dit evenement wordt ook de vernieuwde HSD Financieringswijzer gepresenteerd. Dit document geeft kleine en middelgrote ondernemingen (mkb) inzicht in financiering van de verschillende stadia in het innovatieproces.

HIGHLIGHT
Access to Capital Events

› **Dutch Security Tech Fund**

Tijdens de Cyber Security Week wordt het HSD Security Tech Fund aangekondigd en in december 2018 opgericht. In januari 2019 wordt de eerste investering bekend gemaakt. HSD Office is aanjager van het fonds en heeft verschillende partijen samengebracht met als doel meer kapitaal beschikbaar te krijgen voor scale-ups. Het fonds wordt beheerd door TIIN Capital dat samenwerkt met HSD Office, InnovationQuarter en businesspartner KPN Ventures. Het fonds mikt op een fondsgrootte van maximaal 30 miljoen euro, waarvan de helft inmiddels is bevestigd.

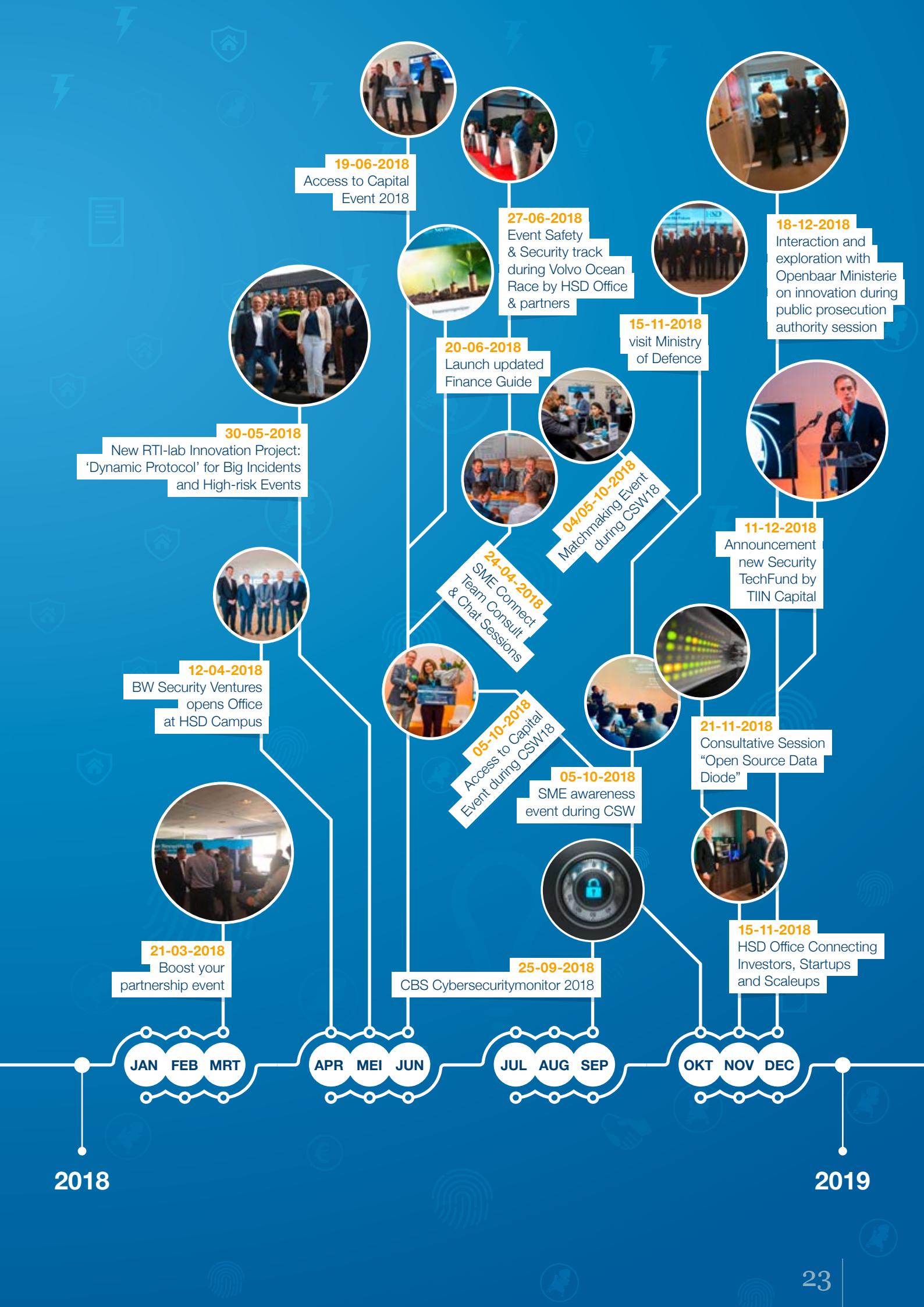
Security Startup Accelerator

Met de World Startup Factory heeft HSD Office een 'Security Startup Accelerator' opgezet voor nationale en internationale startups. Dit programma biedt onder andere toegang tot kapitaal en een mentorprogramma door experts. Twee bedrijven hebben hier in 2018 aan deelgenomen. Daarnaast is het Blue Whale

Security pre-acceleratorprogramma bij HSD aangehaakt en is de persoon achter Blue Whale verbonden met het Dutch Security TechFund. Legacy Amour - winnaar van het HSD Access to Capital-event in 2018 - heeft aan dit pre-acceleratorprogramma deelgenomen. Eind 2018 is geconcludeerd dat er te weinig aanwas en interesse is voor een compleet eigen security-acceleratorprogramma en een pre-acceleratorprogramma. Partijen die in contact kwamen met het pre-acceleratorprogramma, bleken vaak al in een volgende fase te zitten. Zij zijn doorverwezen naar het Dutch Security TechFund, die security startups en scaleups niet alleen helpt met een investering maar ook met groei.

Matchmaking

Samen met de Kamer van Koophandel (KvK), Enterprise Europe Network (EEN), RVO en 'HSD MKB Connect' worden activiteiten ondersteund en gestimuleerd die tot doel hebben MKB-partners te activeren. Via toegang tot de markt en toegang tot innovaties wordt groei gerealiseerd. Gezamenlijk zijn twee MKB-matchmakingbijeenkomsten georganiseerd, een HSD Café special edition met de titel 'Boost Your Partnership' (vijftig deelnemers) en een matchmakingevent tijdens de Cyber Security Week (300 pre-arranged meetings met 140 deelnemers uit 20 landen). Vanaf juli 2018 is er maandelijks spreekuur voor ondernemers, waarin zij op maat advies krijgen.

*‘Nederland staat
op de tweede plaats
als het gaat om
gehonoreerde projecten’*

Patrick Essers, directeur EIT Digital Nederland

Consortiavorming voor digitale transformatie Europa

EIT Digital is het Europese Instituut voor innovatie en technologie dat de digitale transformatie van Europa soepeler en sneller laat verlopen. Educatie, ondernemerschap en het opzetten van innovatieve projecten zijn daarbij belangrijke speerpunten. Een 'call' voor nieuwe projecten wordt in 2018 uitgezet via onder andere HSD. Twee projectvoorstellen van HSD-partners worden gehonoreerd.

"Meer dan tweehonderd universiteiten, onderzoeksinstituten en industriële spelers maken deel uit van het ecosysteem van EIT Digital Europe", vertelt Patrick Essers, directeur EIT Digital Nederland. "Ons kantoor brengt in de Benelux triple helix-partijen bij elkaar. Ook initiëren we innovatieve digitale projecten en investeren daarin. Het geld komt uit het Europese innovatiestimuleringsprogramma Horizon2020 en in de toekomst uit Horizon Europe."

Drie keer verstandig

Voor het indienen van projectvoorstellen is triple helix-samenwerking niet verplicht, maar wel verstandig. "Ik geloof in 'collaborative innovation': partners innoveren met elkaar en delen de kosten en winsten. Uit ervaring weet ik dat triple helix een succesvolle samenwerkingsvorm is. Je hebt een business champion die een product of dienst bouwt en naar

de markt brengt, een technologieleverancier zoals universiteit of research-technologieorganisatie die kennis inbrengt, en een klant die aangeeft waar zijn behoefte ligt. HSD faciliteert dit en heeft een groot nationaal en internationaal netwerk. Binnen Europa is dat uniek. Het helpt ons om snel te schakelen met relevante partijen en samen op te trekken om onze speerpunten te realiseren."

Nederland staat op de tweede plaats als het gaat om gehonoreerde projecten, in vergelijking met de negen andere landen waar EIT Digital een kantoor heeft. Deze koppositie heeft onder andere te maken met de breedte van digitale activiteiten waar Nederland sterk in is, zoals cybersecurity, digital finance, digital industry, digital wellbeing en digital cities. In 2018 hebben EIT Digital en HSD besloten nauwer samen te gaan werken, onder andere op het gebied van educatie en financiering van projecten.

1.3

Human Capital Actieagenda Cybersecurity

ACCESS TO TALENT HUMAN CAPITAL EN ONDERWIJS

Eén van de speerpunten van HSD Office is het organiseren van toegang tot talent, omdat organisaties voor hun groei en succes afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van gekwalificeerde werknemers. De krapte op de arbeidsmarkt op het terrein van cyber security brengt groei en ontwikkeling van het cluster in gevaar. De huidige aanwas voorziet niet in de bestaande en verwachte toekomstige vraag naar securitytalent. Daarom heeft HSD Office in 2016 de Human Capital Actieagenda Cybersecurity opgesteld, in samenwerking met bedrijven, overheidsorganisaties en onderwijsinstellingen. Deze is ook in 2018 tot uitvoering gebracht. >

› Toegang tot talent

Het doel van de Human Capital Actieagenda Cybersecurity (HCA) is middels twee programmalijnen tot een oplossing te komen voor onder andere het tekort aan cybersecurity talent. Enerzijds staat het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en werkgevers centraal. Hieronder valt het gericht vergroten van het opleidingsaanbod en docentenaantal en het versterken van de inhoudelijke aansluiting onderwijs met werkgevers-behoefte. Het aantrekken en ontwikkelen van talent is de tweede programmalijn. Hierbij valt te denken aan het vergroten van de nieuwe instroom van onderop, het verbeteren van competenties en het stimuleren van zij-instroom en omscholing. In 2019 zal een nieuwe Human Capital Agenda Security worden gepubliceerd, de voorbereidingen hiertoe zijn in 2018 gestart. In lijn met de HCA 2016-2018 heeft HSD Office in 2018 onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:

Continuering en doorontwikkeling

www.securitytalent.nl: Securitytalent.nl is een website waar opleidingen, vacatures en kennis gedeeld worden over een carrière in het veiligheidswerkveld. In 2018 vinden maandelijks gemiddeld 1.800 unieke bezoekers de site en dit aantal groeit. Ook het aantal vacatures (466) op de site neemt toe en meer dan zeshonderd opleidingen en veertig beroepsprofielen zijn eind 2018 in de database opgenomen. Ter inspiratie voor een carrière in het veiligheidsdomein zijn drie interviews met partners gehouden en op de site gepubliceerd.

Delen kennis in publicaties en bijeenkomsten

In 2018 heeft HSD Office drie publicaties opgeleverd op gebied van Human Capital. Deze rapporten dienen onder andere als input voor de Human Capital Agenda 2019 - 2022.

- Rapport 'Wanted Security Professionals, An analysis of Job Advertisements';
- Rapport 'Beroepenradar Safety & Security';
- CBS studie 'Education and labour market in the security domain'.

HIGHLIGHT Onderwijstafel

De onderwijstafel Cybersecurity is een georganiseerd overleg van mensen uit het onderwijs en bedrijfsleven die structureel bijeenkomen om te verkennen hoe het MBO- en HBO-cybersecurityonderwijs een duwtje in de rug kan krijgen. Een van de maatregelen is het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn VMBO-MBO-HBO. De markt vraagt voornamelijk om cybersecurityspecialisten die HBO of WO geschoold zijn. De instroom en uitstroom op deze niveaus is echter niet groot genoeg om te voldoen aan de vraag van de markt. Daarom investeert de Onderwijstafel in doorlopende leerlijnen in het cybersecurityonderwijs met als doel een hoger aantal succesvolle MBO-studenten die het HBO afronden. Een andere maatregel richt zich op het innoveren van het cybersecurityonderwijs om het aantrekkelijker te maken voor studenten. Om de inhoudelijke aansluiting te verbeteren en het docententekort op te lossen wordt samengewerkt met werkgevers.

Vanuit onze verbindende rol heeft HSD Office in expertpanels en bijeenkomsten vertegenwoordigers van bedrijfsleven, overheid en onderwijs om de tafel gebracht.

Innovatieve programma's

Onderwijstafel: De MBO-HBO Onderwijstafel Cyber wordt in 2018 georganiseerd. Deze tafel neemt het initiatief op de thema's: docenten, doorlopende leerlijnen en innovatie in cybereducatie. Deelnemende organisaties aan de onderwijstafel zijn onder andere CGI, ROC Amsterdam, ROC Mondriaan, Haagse Hogeschool, Hogeschool Leiden, Siemens, Fortress, Expertisecentrum Hybride Docent, PVI, Techniekcollege Rotterdam en Cisco. In 2018 is op basis van de uitkomsten een brandbrief opgesteld en aangeboden aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Hierop heeft de minister positief gereageerd. Daarnaast zijn stappen gezet om in 2019 te starten met een 'cyberrelatiedag' voor het onderwijs en het bedrijfsleven om zo gastdocentschappen cybersecurity te werven.

Security á la Carte: Met het programma Security á la Carte wordt gekeken

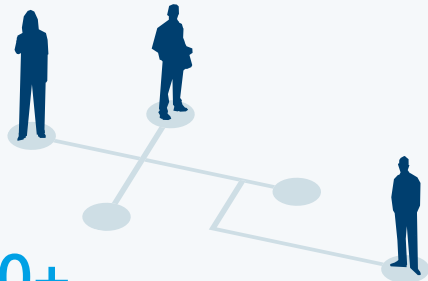
hoe omscholingstrajecten gestimuleerd kunnen worden ten behoeve van het vergroten van de zij-instroom. Hierin speelt HSD Office een verbindende rol. Er is een kick-off en drie andere bijeenkomsten georganiseerd voor de deelnemende organisaties en er is een intentieverklaring ondertekend door Haagse Hogeschool, TU Delft/CSA, NCOI, ROC Mondriaan, Security Academy, SBO en HSD Office. Met deze partijen wordt een actieplan uitgewerkt.

Cyberwerf: Cyberwerf is een programma voor cybersecurity-dienstverlening op MBO-niveau ten behoeve van het MKB. In 2018 is Cyberwerf gestart op het Haagse bedrijventerrein ZKD met het Security Field Lab. Het is een plek waar MKB-ondernemingen door MBO-studenten worden geholpen bij het in kaart brengen van hun cybersecurity-uitdagingen. Cybersecurity-talenten krijgen de mogelijkheid hun vaardigheden in de praktijk te ontwikkelen en de MKB-bedrijven krijgen laagdrempelig inzicht in de mogelijkheden om de risico's van cybercrime te verkleinen. De pilot is een samenwerking van bedrijventerrein ZKD, ROC Mondriaan, HSD Office, Kenniscentrum Integrale Veiligheid en Economic Board The Hague. Aan dit programma is programmafinanciering gekoppeld.

Results Human Capital Actionagenda Cyber Security 2016-2018

3x
Summerschool

170+
Students

250+
Matches with employers

3x
MSc Cyber
Programme

37
Professionals

6 New courses

700+ Students

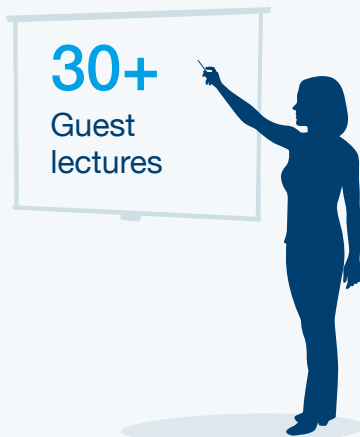
16
Teachers
trained

4 Labour/education
market reports

Security in MBO
IT-Curriculum

30+
Guest
lectures

Securitytalent.nl:

900+ Vacancies
700+ Studies
40+ Job profiles
1.800 Visits/month

HIGHLIGHT Security á la carte

In opdracht van HSD is onderzoek gedaan naar vacatureteksten in het veiligheidsdomein. Daaruit blijkt dat de vacatureteksten vaak verwarrend en soms zelfs onrealistisch zijn. Een grote diversiteit aan functietitels geeft weinig herkenning bij werkzoekenden. Er worden zoveel competenties gevraagd dat het onrealistisch is om eraan te voldoen, wat ontmoedigend werkt. Ook is het loopbaanperspectief onduidelijk. Deze observaties gelden in het bijzonder voor functies in cybersecurity, het werven van personeel voor digitale veiligheid staat nog in de kinderschoenen. Dit moet veranderen, om als sector aantrekkelijker te worden en nieuw talent te kunnen aantrekken en behouden. Een aantal aanbevelingen wordt

daarvoor gedaan. Zoals het inzichtelijk maken van loopbaantrajecten binnen de sector, gekoppeld aan opleidingen en cursussen. Werkgevers en opleidingsinstituten moeten de handen ineenslaan. Op initiatief van HSD tekenden zes onderwijsinstituten een intentieverklaring om hieraan te gaan werken. Onder de noemer 'Security á la carte' is als eerste stap een groot aantal beroepen en loopbaantrajecten in beeld gebracht, en hoe die zich qua kennis en vaardigheden tot elkaar verhouden. Hieraan kunnen beroepsprofielen, opleidingen en cursussen worden gekoppeld. Op die manier ontstaat meer duidelijkheid en structuur in de sector.

› **P@ct:** HSD Office levert een bijdrage aan de uitvoering van het programma P@ct. Dit is een consortium van veertien partijen, geleid door ROC Mondriaan, dat als doel heeft bij te dragen aan het opzetten van goede MBO-cyberopleidingen. P@ct levert in 2018 een aantal concrete resultaten op, waaronder het bijscholen van zestien docenten en het openen van het cyber@ctionlab: een locatie waar lessen worden gegeven en experimenten worden gedaan.

Matchmaking studenten en bedrijven: access to talent

Doel van de matchmaking tussen studenten en bedrijven is enerzijds om studenten kennis en vaardigheden bij te brengen en anderzijds talent in contact te brengen met bedrijven. In 2018 hebben we hiertoe in samenwerking met diverse partners drie bijeenkomsten georganiseerd.

- 'Next Gen event' tijdens de Cyber Security Week. Voor meer dan honderd talenten worden lezingen en workshops gegeven door meer dan tien werkgevers.
- HR-event als onderdeel van de International Cyber Security Summer School, waar studenten worden gekoppeld aan vier bedrijven.
- Entrepreneurial Capstone, lessen ondernemersvaardigheden voor masterstudenten, georganiseerd door vier Technische Universiteiten

'Het op grote schaal delen van kennis, en het samen optrekken van grote en kleine bedrijven, overheid en kennisinstellingen laat zien dat we als sector een interessant carrièreperspectief te bieden hebben.'

Inge Philips, partner cyber risk services, Deloitte

en een aantal MKB-partners. De lessen vinden plaats op de HSD Campus. HSD Office heeft hier samen met de gemeente Den Haag een verbindende rol gespeeld om bedrijven te werven. In 2018 zijn vanuit dit programma 25 stages vervuld.

Internationale Cyber Security Summer school

In 2018 vindt de vierde editie van de zesdaagse International Cyber Security Summer School plaats. Samen met partners als NATO NCIA, Europol, Universiteit Leiden, EY, Innovation Factory Zoetermeer en HCSS organiseert HSD Office een programma voor zestig deelnemers met 21 verschillende nationaliteiten. De Summer School wordt door de deelnemers beoordeeld met een 7,5 en leidt tot in 2018 ieder geval de invulling van vijf vacatures. Tijdens het HR-event, als onderdeel van de International Cyber Security Summer School, zijn studenten in contact gebracht met tien relevante bedrijven en organisaties.

Verbinden

HSD Office heeft ITvitae verbonden met verschillende partners om getalenteerde personen met autisme te vinden, te selecteren, te trainen, op te leiden voor een carrière in cybersecurity en aan een baan te helpen. Er een samenwerking gestart met het Burgerservicepunt van de gemeente Den Haag.

Daarnaast is een verbinding gelegd tussen de Hogeschool Leiden en de Amerikaanse ambassade. De Hogeschool Leiden heeft van de Amerikaanse ambassade 12.500 dollar gekregen voor het uitvoeren van hun Legal Tech Challenge.

Tot slot heeft HSD Office geholpen met de totstandkoming van de Master International Security, vanuit het Europese gefinancierde project ISM-KA geleid door Rotterdam School of Management. Ook zijn twee HSD Young Community bijeenkomsten georganiseerd om jong talent binnen het veiligheidsdomein te verbinden en ervaringen uit te laten wisselen.

26-06-2018
 4TU.CybSec Capstone
 Entrepreneurial: Meeting Master
 Students Cyber Security
 at HSD Campus

23-07-2018
 4th International Cyber
 Security Summer School

09-10-2018
 Kick-Off Pilot
 'Cyberwerf'

18-04-2018
 Research CBS:
 Shift in Employment

23-07-2018
 'Security á la Carte':
 for Future Jobs and Talent
 Pool in Safety & Security

05-10-2018
 Access to Talent
 event during CSW18

JAN FEB MRT

APR MEI JUN

JUL AUG SEP

OKT NOV DEC

2018

2019

International Cyber Security Summer School loont de moeite

A portrait of Douwe Mik, a middle-aged man with light brown hair, wearing a grey tweed jacket over a light blue shirt. He is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a soft, out-of-focus sky. There are decorative blue and white circuit-like lines on the page: one blue line on the left side and one white line on the right side.

*'Je kan alles wel
dichttimmeren,
maar de mens blijft
een cruciale factor.'*

Douwe Mik, associate partner
cybersecurity bij EY

INTERVIEW

Cybersecurity-specialisten liggen niet voor het oprapen. Toch weet EY in één dag vijf nieuwe experts aan zich te binden. “We zijn hard op zoek naar nieuwe mensen”, vertelt Douwe Mik, associate partner cybersecurity bij EY. “In Nederland groeit onze cybersecurity-tak met zestig procent per jaar.” Terugblikkend constateert hij tevreden dat het een goede zet was om als medeorganisator te investeren in de International Cyber Security Summer School, powered by HSD.

In zes dagen tijd krijgen zestig studenten en promovendi diepgaande kennis over cybersecurity aangereikt. Zij volgen lezingen en werken aan uitdagende opdrachten van vooraanstaande internationale en binnenlandse organisaties. Dit is in het kort de opzet van de International Cyber Security Summer School (ICSSS). EY is een van de organisatoren van de vierde editie, in augustus 2018. Ook HSD Office, NCI Agency, Europol, Universiteit Leiden en Dutch Innovation Factory behoren tot de organisatoren. In het kader van ‘access to talent’ worden geïnteresseerde studenten en organisaties bij elkaar gebracht tijdens een kennisintensief lesprogramma over de ins en outs van cybersecurity.

Onderbelicht

EY vult een van de zes dagen in. In de ochtend is er een plenaire programma met lezingen, onder andere van oud-premier Jan-Peter Balkenende, extern adviseur bij EY. Hij schetst de bredere context van cybersecurity op het gebied van nationale en internationale veiligheid, wetgeving en politiek. Daarna gaan de studenten in twee groepen uiteen. De ene groep richt zich op de techniek. Onder leiding van ethische hackers krijgen zij te maken met security operations, incident response en slaan ze als team aan het hacken. De andere groep volgt gedeeltelijk hetzelfde programma en gaat concreet aan de slag met risk management en cybersecurity-beleid. Douwe Mik: “Aan het eind van de dag brachten we de groepen weer bij elkaar, met als boodschap: cybersecurity draait om mens, techniek en proces. Alle drie mogen niet onderbelicht blijven in een organisatie die cybersecure wil zijn.”

Cyberscholing hard nodig

De investering in de vierde editie van de International Cyber Security Summer School loont de moeite: vijf studenten treden in dienst bij EY. Ook heeft EY inmiddels enkele alumni van eerdere edities in dienst. De ICSSS is volgens Mik een goed

voorbeeld van de kracht van het veiligheidscluster HSD en van de samenwerking met HSD Office. Mik: “Samenwerken betekent dat je ook zelf actief moet zijn. De kwaliteit van de output heeft alles te maken met input die je er zelf in stopt. Als partner van HSD kan je niet achterover leunen in de verwachting dat de gebraden kippen wel worden doorgeschoven. Als je bereid bent te investeren in wat HSD te bieden heeft, dan pluk je daar de vruchten van.” Met die gedachte draagt EY ook zijn steentje bij aan de Cyber Security Week en aan netwerkbijeenkomsten. Maar dat is niet de enige reden. “Als EY delen we onze kennis en voorzien we in trainingen vanwege het maatschappelijk belang dat we zien. Dat doen we binnen HSD, maar ook bij hogescholen en universiteiten. Cyberscholing is namelijk hard nodig, want we zien te weinig talent in de markt. Dit zou in onderwijsland veel meer prioriteit moeten krijgen.”

Slim investeren

Human capital is voor de snelgroeiende cybersecurity-tak van EY een begrijpelijk speerpunt. Op verschillende gebieden zijn experts nodig, waarbij het weerbaar maken van klanten de rode draad is door alles heen. “Cybersecurity kent veel facetten, maar op hoofdlijnen richten wij ons op mens, techniek en proces”, vertelt Mik. “Je kan alles wel dichttimmeren, maar de mens blijft een cruciale factor. We laten zien waar zij kwetsbaar zijn en waar zij ingangen tot het bedrijfsnetwerk open laten. Als het gaat om techniek, maken we inzichtelijk wat het huidige beschermingsniveau is en waar dat verbeterd kan worden. Het is daarbij te kort door de bocht om te zeggen dat er meer geïnvesteerd moet worden. Meestal gaat het om slimmer investeren, niet per definitie meer.” Tot slot gaat de procesmatige kant onder andere over het maken van een risicoanalyse op basis van het dreigingslandschap. Aansluitend wordt onder andere de governance en het risicobeleid ingeregeld. “Iedereen is een target, maar het risicoprofiel verschilt per organisatie. Door dit beter in beeld te brengen zullen onze klanten in staat zijn hun cyberweerbaarheid te verbeteren.”

1.4

(Inter) nationale acquisitie, handel en branding

ACCESS TO MARKET
AANTREKKEN
INTERNATIONALE
BEDRIJVEN
VERMARKTEN KENNIS
IN BUITENLAND
MARKETING EN
COMMUNICATIE
CORPORATE
BRANDING

Veiligheidsvraagstukken beperken zich niet tot de grenzen van een land. Samenwerking op internationale schaal is dan ook van belang. Met internationale acquisitie, handel en branding richt HSD zich enerzijds op het aantrekken van internationale security bedrijven en anderzijds op het vermarkten van kennis en innovaties van Nederlandse bedrijven in het buitenland. >

Global EPIC, opgericht eind 2017, is een samenwerkingsverband van 27 ecosystemen in de wereld die werken aan oplossingen voor huidige en opkomende cybersecurity-uitdagingen met een wereldwijde impact. In 2018 is het door HSD opgezette soft landing programma van Global EPIC van start gegaan. De negen deelnemende ecosystemen in zes verschillende landen bieden geïnteresseerde buitenlandse bedrijven kosteloos toegang tot hun netwerk en markt. Ook voorzien ze in relevante contacten, kantoorruimte, marktkennis en juridisch advies. De deelnemende ecosystemen zijn: bwtech@UMBC (Baltimore, U.S.A.), Carleton GCR (Ottawa, Canada), Centre for Secure Information Technologies -CSIT (Belfast, U.K.), Cyber Wales (Cardiff, U.K.), The Hague Security Delta (The Hague, Netherlands), ITRI (Taipei, Taiwan), Kosciuszko Institute (Krakow, Poland), City of Surrey (Surrey, Canada), UNB (Fredericton, Canada).

HIGHLIGHT Global EPIC

‘De aanpak binnen het veiligheidscluster HSD én de specifieke focus op veiligheid geeft de regio Den Haag een unieke propositie ten opzichte van andere regio’s in de wereld. Dat maakt het voor ons makkelijker om buitenlandse bedrijven te interesseren zich in Nederland en de regio Den Haag te vestigen. De aanwezigheid van het nationale veiligheidscluster HSD en de HSD Campus als innovatiecentrum, kantoorlocatie en fysieke ontmoetingsplek zijn daarvoor overtuigende argumenten.’

Martijn van Hoogenhuijze,
accountmanager, InnovationQuarter

› Toegang tot (internationale) markt

Toegang tot de internationale markt faciliteert HSD Office onder andere door samen met onze strategische partners handelsmissies te organiseren, ‘Partners for International Businesses’ te coördineren en met IQ en ambassades softlanding programma’s op te zetten.

Acquisities

In 2018 hebben de regionale ontwikkelingsmaatschappij IQ, het NFIA, de gemeente Den Haag (The Hague Business Agency en The Hague Convention Bureau) samen met HSD Office acht organisaties uit het buitenland geacquireerd, waarvan drie uit het softlanding programma. De acht bedrijven hebben aangegeven dat ze direct 22 banen hebben gecreëerd en in de komende drie jaar ongeveer 10,7

miljoen euro van plan zijn te investeren en nog eens 91 banen verwachten te creëren. Ook zijn er twaalf security-bijeenkomsten en meerdaagse conferenties naar Den Haag gehaald. Deze conferenties trekken veel internationale, zakelijke bezoekers naar de stad en zorgen in 2018 voor een economische spin-off van 2,4 miljoen euro voor de regio Den Haag.

Handelsmissies

In 2018 heeft HSD Office samen met RVO, gemeente Den Haag en IQ meegewerkt aan Nederlandse security-missies naar Japan (IT Week), Spanje (Smart City Expo Barcelona), Singapore, India (2x) en Israël (CyberTech). Daarnaast zijn inkomende handelsmissies ontvangen vanuit onder meer Groot-Brittannië, India, Oekraïne, Turkije en Canada.

Partners in International Business (PIB)

Vanuit de rol van coördinator heeft HSD Office in 2018 samen met partners gewerkt aan het verder uitwerken van het driejarige PIB-programma voor Japan. Er is een PIB India opgezet en een start gemaakt met een PIB Singapore. Uit het lopende PIB Japan-programma zijn belangrijke leads gekomen. Daarnaast is de samenwerking tussen een Nederlandse en Japanse universiteit verder uitgewerkt, heeft TU Delft een memorandum of understanding getekend met het Japanse National Institute of Informatics om kennis uit te wisselen en is deelgenomen aan een missie naar de Japan IT Week (inclusief Holland Paviljoen). PIB India is een samenwerking aangegaan met het Hyderabad Security Cluster en heeft een memorandum of understanding

HIGHLIGHT Partners for International Business India

India is aan het veranderen in een van de meest digitale landen ter wereld, onder andere vanwege het grootschalig digitaliseren van overheidsdiensten (e-governance) en het in omloop zijnde geld (e-commerce en e-banking). Dit vraagt om een hogere cyber bewustzijn en een betere cyber resilience dan tot nu toe in India is geïmplementeerd. Specifieke aandacht gaat uit naar Internet of Things (IoT) gerelateerde oplossingen en cyberbeveiliging van de vitale infrastructuur. In 2018 heeft een consortium van acht bedrijven, drie onderwijsinstellingen, InnovationQuarter en HSD Office een samenwerkingsovereenkomst getekend met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Er liggen enorme kansen in deze groeiemarkt. Deze samenwerking 'Partners for International Business' heeft het gezamenlijke doel voet aan

de grond te krijgen in India op het gebied van cybersecurity. In dit kader hebben IIIT Hyderabad, The Hague Centre for Strategic Studies, E2Labs, SkillCube, KrypC, Haagse Hogeschool en de Gemeente Den Haag een international summer school cyber security georganiseerd. De 2019 editie staat inmiddels gepland. HSD heeft Karnataka Center of Excellence geïntroduceerd bij Global EPIC en deze Indiase regio heeft zich inmiddels aangesloten. Als gevolg van de contacten die zijn gelegd, hebben twee Indiase bedrijven hun kantoor gevestigd in Nederland: E2Labs en KrypC. HCL kondigde tijdens de missie met minister-president Rutte aan een Cyber Security Centre of Excellence op te zetten in Den Haag. Ook werd de launch van Hyderabad Security Cluster – naar model van HSD – aangekondigd.

afgesloten met de Indian States of Karnataka (Bangalore) en Telangana (Hyderabad). De PIB-programma's zijn een initiatief van RVO, in opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Softlanding Programma

Softlanding is een programma voor bedrijven met internationale ambities. Via het programma kunnen bedrijven mogelijkheden verkennen in een nieuwe markt. Zij worden ondersteund met kennis en support. Onder leiding van InnovationQuarter en HSD Office is in 2018 het Global EPIC softlanding-programma opgezet tussen negen cybersecurityclusters. Dit biedt kansen voor bedrijven om een buitenlandse markt te verkennen bij een van deze expertclusters. Ook biedt het kansen voor acquisitie van buitenlandse bedrijven. Als gevolg van de eerder

*'We dachten eerlijk
gezegd aan het Verenigd
Koninkrijk als locatie voor
ons EMEA hoofdkantoor.
We hadden wel klanten in
Nederland, maar nog geen
enkel strategisch contact.
Tot InnovationQuarter
ons introduceerde bij een
potentiële opdrachtgever
en partners bij The Hague
Security Delta (HSD). Toen
werd duidelijk dat we vanuit
Nederland en Den Haag
een goede toegang hebben
tot de Europese markt.'*

Carl Tinker, directeur sales
bij Magnet Forensics

door InnovationQuarter in samenwerking met de ambassades opgerichte softlandingprogramma's voor Canada en de VS, zijn in 2018 drie bedrijven in Nederland geland.

Branding

De focus van de marketing- en communicatieactiviteiten van HSD Office ligt in 2018 op het informeren van partners en geïnteresseerden over de mogelijkheden voor toegang tot kennis, innovatie, markt, talent en kapitaal. Gecommuniceerd wordt over de programmering, de inhoudelijke resultaten en de succesvolle samenwerkingen tussen partners binnen het cluster. Dit gebeurt niet alleen via de HSD-website en social-mediakanalen, maar bijvoorbeeld ook via nieuwsbrieven, persberichten en bijeenkomsten en congressen waar we als spreker optreden.

Ook was HSD Office in de lead van de communicatie over de Cyber Security Week.

- Om aandacht te geven aan het 5-jarig bestaan van HSD is een symposium georganiseerd en een jubileummagazine uitgebracht. Dit magazine is verstuurd aan alle partners. Zestien partners en stakeholders hebben aan het magazine meegewerkt.

De homepage van de HSD-website is doorontwikkeld op basis van gebruikersonderzoek en een aangescherpte communicatiestrategie. Er wordt duidelijker gecommuniceerd wat HSD is, welke rol HSD Office speelt en wat de 'access to'-propositie inhoudt. Het aantal websitebezoekers van de HSD-website is gemiddeld 8.150 per maand, met daarnaast gemiddeld 5.300 bezoekers per maand op de 'powered by HSD'-websites zoals *security talent*, *csw* en *International cyber security summer school*.

Er zijn foto's ontwikkeld om innovaties en ontwikkelingen in het veiligheidsdomein te illustreren. Deze foto's hangen verspreid over de HSD Campus en nodigen uit tot gesprek. Daarnaast is er een animatie ontwikkeld met logo's van HSD-partners. Deze wordt op een scherm vertoond bij de balie van de HSD Campus.

In 2018 wordt de social media- en contentstrategie verder uitgerold. Er worden zes social-mediacampagnes gehouden en wordt Google Adwords ingezet. Het aantal nieuwsbriefabonnees neemt toe van 3.564 naar 4.205, het aantal Twittervolgers neemt toe van 5.040 naar 5.306 en het aantal volgers van de LinkedIn-bedrijfspagina neemt toe van 2.798 naar 3.642.

Voor de derde keer organiseren gemeente Den Haag, InnovationQuarter, The Hague Convention Bureau en HSD Office begin oktober de internationale Cyber Security Week 2018. In samenwerking met 130 partners wordt een programma neergezet dat honderden experts uit de hele wereld trekt en hen de gelegenheid geeft kennis uit te wisselen, de laatste ontwikkelingen te bespreken en innovatieve ideeën te pitchen.

De propositie van HSD is de rode draad tijdens de Cyber Security Week: *access to knowledge, innovation, market, talent en capital*. Er ontstaan verbindingen tussen overheden, bedrijven, aankomend talent en investeringsfondsen. Matchmaking events brengen potentiële internationale partners bij elkaar, evenals klanten en mogelijke leveranciers. Een speciale track voor onderwijsinstellingen brengt hen in contact met bedrijven die kennis willen delen. Nederland en Den Haag zijn deze week het middelpunt van de mondiale cybersecurity-sector. Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen staan wereldwijd in de belangstelling. Hiermee werd een bijdrage geleverd aan de internationale positionering van Nederland en Den Haag op cybersecurity gebied. Alle partners stemmen de communicatie- en marketingactiviteiten op elkaar af. Daarbij maken zij gebruik van de toolkit die op de CSW website beschikbaar is. Ook worden elkaars nieuwsberichten, social media posts actief gedeeld binnen het eigen netwerk. De samenwerking tussen alle partners en het onderlinge commitment laat de kracht zien van de HSD-community en van alignment in communicatie en marketing.

HIGHLIGHT Internationale branding Nederland, Den Haag en HSD

Contentcreatie

Er zijn verschillende nieuwe video's ontwikkeld. Zo is er een nieuwe corporate video gemaakt, en video's om de 'access to'-propositie te illustreren. Daarnaast zijn er interviews afgenomen met HSD-partners over hun ervaringen en behaalde resultaten binnen HSD. In totaal zijn er het afgelopen jaar 759 online artikelen met vermelding van HSD verschenen. De online mediawaarde was ruim 2 miljoen euro.

Finale Best Marketing Award

The Hague Convention Bureau (THCB) heeft in de finale gestaan van de vernieuwde International Congress and Convention Association Best Marketing Award. Hun case ging in op hoe de Cyber Security Week de positionering van Den Haag als 'cyber security capital of Europe' heeft versterkt. De Cyber Security Week 2017 was georganiseerd door HSD, gemeente Den Haag, THCB, InnovationQuarter en Deloitte, in samenwerking met meer dan 100 partners.

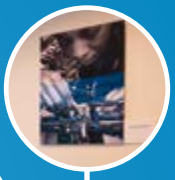
18-01-2018
Logo animation screen with HSD partners at HSD Campus

27-10-2018
Belgian Governmental Organisations and Knowledge Institutions and Dutch Counterparts meet

09-07-2018
The Hague India Cyber Security Summer School

06-06-2018
Photo exhibit at HSD Campus to illustrate innovations and developments in the security domain

04-10-2018
Launch Global EPIC Soft Landing Programme

25-10-2018
Cyber Security Week in finals of ICCA's Best Marketing Award

25-05-2018
U.S. Ambassador to the Netherlands Visits HSD Campus

04-10-2018
Kick-off Partners for International Businesses (PIB) India

25-05-2018
Trade Mission India

04-07-2018
Launch magazine 5 years HSD

20-12-2018
Launch new corporate video HSD

03-10-2018
Magnet Forensics has Opened an Office at HSD Campus

06-02-2018
Japanese delegation visits HSD

11-05-2018
Japan IT week

04-07-2018
5 Years HSD event

20-09-2018
Discussion with Turkish delegation about smart secure cities at the HSD Campus

08-05-2018
Global EPIC meeting

02 t/m 05 10-2018
Cyber Security Week 2018

10-11-2018
Croatian Government Visits HSD

JAN FEB MRT

APR MEI JUN

JUL AUG SEP

OKT NOV DEC

2018

2019

Resultaten in het kort

De deelnemers aan PIB Japan hebben demonstraties van hun producten gegeven tijdens de Japan IT Week, en bijzonder aan geïnteresseerde afnemers. Er lopen diverse contracten en dankzij PIB Japan is er in 2018 omzet in Japan geboekt. Diverse samenwerkingsbanden met Japanse bedrijven staan in de steigers, en ook onderling werken de deelnemers samen aan geïntegreerde oplossingen. In Japan en in Nederland hebben ontmoetingen en kennisuitwisseling plaatsgevonden. Het Japanse Tepco-IEC is partner geworden van HSD. Tepco-IEC zal op termijn een vestiging in Nederland openen. Het Japanse bedrijf Information Development heeft zich in Nederland gevestigd en is partner geworden van HSD. Daarnaast is de samenwerking tussen een Nederlandse en Japanse universiteit verder uitgewerkt en heeft TU Delft een memorandum of understanding getekend met het Japanse National Institute of Informatics om kennis uit te wisselen.

‘Je hebt een partij als HSD nodig die organisaties verbindt en de samenwerking faciliteert. Anders kom je er niet.

Petra van Schayik, CEO Compumatica Secure Networks

Partners for International Business Japan

Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen werken in een consortium samen om Nederland te positioneren als land dat de cyberveiligheid van de Japanse vitale infrastructuur kan waarborgen tijdens de Olympische en Paralympische Spelen van 2020 in Tokio.

Het consortium legt de nadruk op bescherming van de energie-, drinkwater- en telecomsector. Ook de digitale veiligheid van financiële dienstverlening en autonome voertuigen zijn belangrijke onderwerpen. “HSD heeft een belangrijke coördinerende rol gespeeld in het bij elkaar brengen van alle partijen”, vertelt Petra van Schayik, CEO Compumatica Secure Networks. Dit heeft geleid tot een samenwerking met de RVO, onder naam ‘Partners for International Business Japan’ (PIB Japan). “Je hebt een partij als HSD nodig, die organisaties verbindt en de samenwerking faciliteert. Anders kom je er niet.”

Japan IT Week

In mei 2018 vindt de Japan IT Week plaats. Daaraan gekoppeld organiseert PIB Japan in samenwerking met vele andere partijen een missie naar Japan. Deelnemers zijn onder andere SecurityMatters, Compumatica, Redsocks Security, TU Delft, ReaQta, HSD en InnovationQuarter. “Op het Holland Paviljoen krijgen we de mogelijkheid onze cyberproposities te presenteren, met als doel nieuwe relaties aan te gaan met Japanse

bedrijven, kennisinstellingen en overheid”, vertelt Van Schayik. Tijdens deze missie ervaart zij dat de samenwerking met bedrijven binnen PIB Japan, de aanwezigheid van HSD en de rol van de Nederlandse ambassade in Tokio zeer belangrijk zijn. “Als klein bedrijf alleen krijg je dit alles niet voor elkaar. Als individuele exposant krijg je niet de exposure en aandacht die je nu via het Holland Paviljoen wél krijgt. Zo’n nationaal paviljoen heeft grote impact. Gezamenlijk vertegenwoordigen we Nederland. Dat schept vertrouwen in het buitenland.

Sleutelbegrip

Enthousiast geeft Van Schayik een voorbeeld van hoe vertrouwen doorwerkt in het binnenhalen van een potentiële opdracht: “Tijdens de missie mogen we ons product bij een grote potentiële klant demonstreren en testen. De Nederlandse ambassade is daarbij aanwezig. In een land als Japan is dat erg belangrijk. Zij zien dat we niet zomaar een bedrijf zijn, maar dat we gesteund worden door de Nederlandse overheid. Dit kan zomaar het verschil uitmaken, want vertrouwen is het sleutelbegrip voor zakendoen in Japan.”

Triple Helix samenwerking

Hoe doe je dat?

De veiligheidssector staat in Nederland te boek als een belangrijke sociale en economische sector; innovatie en het scheppen van banen zijn twee kanten van dezelfde medaille. Het bestaat uit meerdere complexe gebieden, zoals nationale veiligheid, cybersecurity, vitale infrastructuur, stedelijke veiligheid en forensische opsporing. Op al deze terreinen is samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen onmisbaar om tot goede vraagarticulatie en innovatie te komen

2.

Om innovaties in het veiligheidsdomein te realiseren worden triple helix-samenwerkingen gezien als een belangrijke motor. Een triple helix-samenwerking is een tijdelijk samenwerkingsverband tussen drie of meer organisaties die middelen, risico's en opbrengsten delen om individuele organisatiedoelen, gezamenlijke samenwerkingsdoelen en maatschappelijke doelen te realiseren. Triple helix verwijst naar de deelname van minimaal één publieke organisatie (overheid), één kennisorganisatie (kennis- of onderwijsinstelling) en één private onderneming (bedrijfsleven).

Waarom samenwerken?

Door het toenemend gebruik van technologie kantelt de verticaal ingerichte samenleving naar een horizontale netwerksamenleving. Alles en iedereen staat in verbinding met elkaar en raakt verweven met elkaar. Kennis en kunde is niet meer alleen bij een overheidsorganisatie te vinden, maar vooral binnen de bestaande netwerken van overheid, samenleving, wetenschap, private sector en burgers. Innovaties vinden plaats daar waar deze partijen en hun netwerken bij elkaar worden gebracht en een combinatie van kwaliteiten plaatsvindt. In een horizontale netwerksamenleving zijn alle partijen gelijkwaardig aan elkaar en komen veranderingen tot stand door partijen en hun netwerken aan elkaar te verbinden. Door slimme coalities te vormen van overheidsorganisaties, bedrijven en kennisinstellingen kunnen complexe veiligheidsvraagstukken het hoofd worden geboden en kunnen economische groeikansen worden gecreëerd.

Triple helix-samenwerkingsverbanden zijn niet vanzelfsprekend, omdat er nogal wat bij komt kijken. The Hague Security Delta pakt die handschoen op en stimuleert het vormen van dergelijke samenwerkingsverbanden aan de hand van het 'HSD Samenwerkingsmodel voor Veiligheidsinnovaties' bestaande uit vier fasen: vraagverkenning en vraagarticulatie, consortiumvorming, consortium aan het werk en oogst. In dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe dit samenwerkingsmodel in de praktijk werkt, geïllustreerd met voorbeelden.

Wat is de waarde van triple helix?

Door de verschillende achtergronden, culturen en invalshoeken van overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen bij elkaar te brengen, ontstaat innovatie. Elke partner brengt bepaalde middelen in – geld, mankracht, expertise, technologie, machines, faciliteiten, netwerken en/of kennis – om gezamenlijk een afgebakende set van activiteiten uit te voeren. 'Helix' (spiraal) duidt op een gezamenlijk, iteratief te doorlopen proces waarin de doelgerichte samenwerking gestalte krijgt, maar partijen wel als autonome entiteiten optreden met hun eigen beweegredenen en organisatiedoelen binnen de samenwerking. Elke partner moet, direct of indirect, opbrengsten (voordelen) krijgen uit de samenwerking.

Voor publieke partijen is triple helix-samenwerking een uitgelezen kans om maatschappelijke taken efficiënter en effectiever uit te voeren. Door de samenwerking met private partijen krijgen zij toegang tot aanvullende kennis, middelen, netwerkcontacten en communicatiekanalen. Ook komen innovaties en de nieuwste technologische ontwikkelingen binnen bereik. Dat kan bijvoorbeeld een breed maatschappelijk draagvlak, financieel voordeel of betere resultaten opleveren. Ook neemt de slagkracht van maatschappelijke interventies toe.

'Op één dag kan ik een professor, een CEO en een ambtenaar tegenkomen op de HSD Campus, met dezelfde problemen, maar vanuit een ander perspectief. Het gaat niet gelijk om sales, maar om weten wat er speelt bij triple helix-partijen, daar je voordeel mee doet en eventueel de bal doorspelen naar een andere HSD-partner. Het HSD-netwerk is een van de factoren voor de snelle groei van mijn bedrijf.'

Pieter Jansen, Cybersprint

Private partijen kunnen via publiek-private samenwerking hun activiteiten op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen concretiseren en hun positionering in de markt versterken. Ook kan deelname kansen bieden om (aan veiligheid gerelateerde) producten of diensten sneller en makkelijker te vermarkten en bedrijfsprocessen te vernieuwen. Daarnaast, en vooral, stelt een triple helix-samenwerking hen in staat om met creatieve oplossingen te experimenteren, nieuwe producten of diensten te ontwikkelen en nieuwe afzetmarkten of doelgroepen te bereiken.

Voorwaarden voor succesvolle triple helix-samenwerking

Kennisinstellingen doen als kennispartners onder andere onderzoek naar het binnen het samenwerkingsverband onderkende problemen. Op basis daarvan zijn zij in staat het probleem achter het probleem te ontdekken en te helpen bij het uitdenken en innoveren van de juiste oplossingsrichting. Het uiteindelijke resultaat wordt door hen gevalideerd zodat onomstotelijk vaststaat dat het triple helix-samenwerkingsverband een succesvolle oplossing heeft ontwikkeld voor een veiligheidsvraagstuk.

Samen hebben de partijen een enorme kennis-, kapitaal- en innovatiekracht die ingezet kan worden voor een veiliger maatschappij. Dankzij triple helix-samenwerking benutten de samenwerkingspartners elkaars kracht voor onder andere het realiseren van nieuw beleid en nieuwe producten en diensten. Een succesvolle samenwerking leidt dan ook tot een win-win-win-situatie voor alle partijen. Om dat kunnen bereiken is een aantal voorwaarden belangrijk, samengevat in STER.

Op basis van STER dragen alle samenwerkingspartners bij aan de gezamenlijke missie, doelen en taken. De partijen hebben respect voor elkaars verschillende positie in de samenleving en waarderen elkaars unieke eigenschappen.

Vanuit die grondhouding zijn partijen in staat om op gelijkwaardige basis met elkaar samen te werken, betere resultaten en meer 'value for money' te behalen dan dat de afzonderlijke partijen alleen zouden kunnen behalen. Vertrouwen is daarbij een 'key element'. Onderlinge verschillen worden in openheid besproken en overbrugd.

Welke kenmerken typeren triple helix-samenwerking?

Vrijwel alle triple helix projecten en programma's die in alliantievorm worden uitgevoerd kennen specifieke eigenschappen. Niet al deze eigenschappen zijn uniek voor dit soort samenwerkingsverbanden, maar ze maken wel altijd onderdeel uit van dit soort projecten en programma's. Hieronder staan de zeven belangrijkste kort beschreven.

1) Het aangaan van een triple helix-samenwerking is slechts één optie voor een organisatie om haar ambities te realiseren: Samenwerken is slechts één van de mogelijke organisatievormen om een project te realiseren. Andere vormen zijn bijvoorbeeld:

- De activiteiten zelf uitvoeren met eigen middelen;
- Het inkopen/inhuren van middelen/diensten;
- Het uitbesteden van de activiteiten aan derden.

Al deze organisatievormen kunnen gebruikt worden om de doelen van een organisatie te realiseren.

Elke vorm kent verschillende voordelen, nadelen, risico's en consequenties. Het werken in een triple helix-samenwerking is over het algemeen een complexe manier van het realiseren van de gewenste ambities. Het participeren binnen een triple helix-samenwerking vraagt dan ook een goed onderbouwde afweging van de organisatie waarin de voordelen, nadelen en risico's van participatie worden meegenomen.

2) Triple helix-samenwerkingen zijn gericht op het realiseren van meerdere doelen:

Een unieke eigenschap van triple helix-samenwerkingen is dat het project (en daarmee alle partners in het project) feitelijk drie doelen nastreeft. Ten eerste streeft elke partij naar het behalen van de doelen die voortkomen uit de belangen en ambities van de eigen organisatie. Ten tweede streven de verschillende partners het gezamenlijke doel na van de samenwerking (het projectresultaat). Dit is het element dat de partners aan elkaar en aan de gemeenschappelijke opgave bindt. Doordat de partijen gezamenlijk dit gemeenschappelijke doel nastreven, streven ze, ten derde, ook elkaars doelstellingen na.

3) Triple helix-samenwerking heeft een tijdelijk karakter:

Een triple helix-samenwerkingsverband is in principe een tijdelijke organisatievorm waarin partijen hun onafhankelijke positie behouden. Tegelijkertijd zijn zij afhankelijk van elkaar bij het behalen van hun samenwerkingsdoelen. Hierdoor ontstaat in de samenwerking een coöperatie-competitiespanning. Het is belangrijk dat partners zich blijven inzetten om de samenwerkingsdoelen te behalen.

‘Als triple helix-facilitator heeft HSD Office ons ondersteund met kennis en contacten bij bedrijven, kennisinstellingen en overheden in het veiligheidsdomein. Zij zijn sterk op de verbinding van die drie bloedgroepen, want samen kom je verder. Medewerkers van HSD Office hebben ons bijvoorbeeld geholpen met de opzet van het innovatieprogramma Satelliettoepassingen voor Justitie en Veiligheid (JenV), het verdiepen van de vraagstelling van JenV, de uitvoering van de technische dialoog met kennisinstellingen, de organisatie van een marktconsultatie met bedrijven en het opzetten van overheidsconsortia.’

Bertwin Lussenburg, Innovatieteam JenV

› Daar staat tegenover dat alle partijen hun eigen organisatiepositie en -belang zullen beschermen. Dit maakt deze vorm van samenwerken tot een mogelijk instabiele organisatievorm. Vanwege deze reden is het belangrijk de verwachtingen, de voorwaarden en de consequenties van het (voortijdig) beëindigen van de samenwerking (of terugtrekken uit de samenwerking) voorafgaand aan de uitvoering te bespreken. Daarnaast vraagt de dreiging van vroegtijdig beëindigen van de samenwerking om management dat is gericht op het oplossen van conflicten en het omgaan met tegenspoed en spanningen.

4) Partijen blijven onafhankelijke entiteiten en hebben onderling geen hiërarchische verhouding: De partners in de samenwerking blijven onafhankelijke entiteiten. Daarnaast is de afwezigheid van hiërarchie tussen partijen typerend voor deze vorm van samenwerken. Dit heeft implicaties voor de wijze van aansturing, conflictoplossing en besluitvorming.

5) In een triple helix-samenwerking verschillen de partijen in functie, doelen, ambitie en praktijken: In een triple helix samenwerking werken partijen samen die verschillen in doelstelling, belang, maatschappelijke functie, verantwoording en financiering. Een private organisatie is in principe gericht

op het behalen en het maximaliseren van winst en aandeelhouderstevredenheid. Ze moeten zich verantwoorden richting de eigenaren, aandeelhouders en toezichhouders en acteren in een omgeving die wordt gekenmerkt door marktkrachten. Een publieke organisatie is gericht op maatschappelijk belang en welzijn binnen een sluitende begroting. Zij verantwoorden zich richting volksvertegenwoordiging en daarmee indirect aan de burgers en acteren in een omgeving met politieke krachten. Kennisinstellingen zijn gericht op het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en het verzorgen van onderwijs. Dit doen zij binnen een sluitende begroting zonder winstoogmerk. Kennisinstellingen worden gefinancierd door middel van verschillende publieke en private geldstromen. Uiteraard dienen ze voor deze geldstromen verantwoording af te leggen aan de geldschieter. Een tweede verantwoordingsmechanisme is het publiceren van wetenschappelijke publicaties.

6) Inrichten samenwerking aan de hand van netwerkmanagement: Om tot samenwerking te komen, is het van belang dat bij de inrichting van het samenwerkingsverband gedacht wordt vanuit het concept van netwerkmanagement. Partijen zijn gelijkwaardig aan elkaar en verbinden hun netwerken met elkaar. Er is geen hiërarchie. Ook zijn

zij voor langere tijd aan elkaar verbonden, dit in tegenstelling tot algemeen projectmanagement waarbij sprake is van een korte en soms oppervlakkige samenwerking. Onderlinge knelpunten worden opgelost en er wordt gestreefd naar kwaliteit en positief resultaat op de (middel)lange termijn. Aan de hand van gezamenlijke beeldvorming komen de partijen tot een vervaechting van hun eigen organisatie doelen en het formuleren van een gezamenlijk doel. Actief procesmanagement is noodzakelijk om partijen en hun belangen, verantwoordelijkheden, informatie, urgentiegevoel en besluitvorming bij elkaar te brengen, en te begeleiden naar een innovatief resultaat.

7) Legitimiteit inregelen als onderdeel van governance: Vanwege de aard van de overheid als publieke organisatie, met belangrijke governance-principes als openheid, integriteit, doelmatigheid, legitimiteit en verantwoording, roept een multiactor-governancestructuur zoals een triple helix-samenwerking legitimiteitsvragen op. Er wordt namelijk buiten de hiërarchische gezagsrelaties en bureaucratische institutionele kaders getreden om tot gezamenlijke besluitvorming te komen. Dit kan niet anders, omdat de overheid voor het realiseren van een samenwerkingsproject afhankelijk is van de medewerking en de inbreng van deskundigheid van andere organisaties. De beleidsactiviteiten vinden daardoor niet uitsluitend plaats in de ambtelijke organisatie, maar tussen de verschillende organisaties in het samenwerkingsverband. Dit legitimiteitsvraagstuk hoeft geen belemmeringen op te werpen voor het aangaan van een publiek-private samenwerking. Beleid of oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken komen dan wel tot stand in het netwerk van partners, maar als deze teruggelegd worden in de overheidshiërarchie voor definitieve besluitvorming dan is de legitimiteit gewaarborgd. Idealiter is de opdrachtformulering om te komen tot een samenwerkingsverband ook binnen de overheidshiërarchie tot stand gekomen, zodat medewerking in de

hiërarchie geborgd is. In procestermen is dan sprake van hiërarchische input en output, terwijl de throughput tot stand komt in het netwerk.

Hoe realiseren we triple helix-samenwerking?

Het is een uitdaging om in de veranderende samenleving, die steeds meer genetwerkt raakt, slimme coalities te smeden. Door netwerken aan elkaar te verbinden en krachten te bundelen, zijn partijen gezamenlijk tot meer in staat dan dat zij alleen zouden kunnen bereiken. Het geheel is meer dan de som der delen. Om partijen te helpen die in een triple helix-samenwerkingsverband willen innoveren, heeft HSD het 'Samenwerkingsmodel voor Veiligheidsinnovaties' ontwikkeld. Dit model kent vier fasen. In Fase 1: *Verkenning & Vraagarticulatie* wordt de vraag naar een innovatieve veiligheids-oplossing, en de mogelijkheden om die oplossing in triple helix-verband te ontwikkelen, duidelijk. In Fase 2: *Consortiumvorming* vinden de triple helix-partijen elkaar en maken afspraken over hoe samen te werken. Fase 3: *Aan het Werk* betreft het stadium waarin de samenwerkende partijen de innovatie ontwikkelen en uittesten; om in Fase 4: *Oogsten* de nieuwe oplossing daadwerkelijk te kunnen presenteren en mogelijk (internationaal) te kunnen vermarkten.

Deze stadia lopen in elkaar over, waarbij soms weer wordt teruggesproken op een eerder stadium; zo kan 'consortiumvorming' opnieuw aan de orde komen als gedurende de uitvoering van een innovatietraject de behoefte ontstaat aan een aanvullende partner.

1. Verkenning en vraagarticulatie

Hoe worden latente vragen of knelpunten expliciet gemaakt? Hoe ontstaan vervolgens gerichte vragen als startpunt voor een innovatietraject? Het begint met een diffuus

Het innovatieprogramma 'Satelliettoepassingen voor Justitie en Veiligheid' richt zich op het ontwikkelen, innovatiegericht inkopen en implementeren van producten en diensten die gebaseerd zijn op satelliettechnologie. Ook is het doel van dit programma ervaring op te doen met het vroegtijdig betrekken van marktpartijen en kennisinstellingen bij een veiligheidsvraagstuk, triple helix-samenwerking en de inzet van nieuwe technologie. Het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) is in 2015 initiator, maar inmiddels zijn Defensie, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid ook aangesloten. De zoektocht naar innovaties heeft geleid tot zeven concrete onderzoeks- en innovatieprojecten, variërend van efficiëntere opsporing van drugsafval, snellere detectie van beginnende bosbranden en het vinden van begraven objecten. Per deelproject werken een consortia van overheidsinstanties, bedrijven en kennisinstellingen samen. HSD Office heeft als triple helix-facilitator ondersteuning geleverd bij het opzetten van het innovatieprogramma en de deelprojecten, inclusief het vormen van consortia. Zo is er kennis gedeeld en contact gelegd met bedrijven, kennisinstellingen en overheden in het veiligheidsdomein. Ook heeft HSD Office geholpen bij het verdiepen van de vraagstellingen, het voeren van een technische dialoog met kennisinstellingen en het consulteren van de markt. In het 'HSD Samenwerkingsmodel voor Veiligheidsinnovaties' gaat het om fase 1 'Verkenning en vraagarticulatie', fase 2 'Consortiumvorming' en 'fase 3 Consortium aan het werk'. Verder hebben het Innovatieteam JenV, HSD en CIDS&S (Belgische zusterorganisatie van HSD) in 2018 gesproken met Belgische overheidspartijen om te bekijken of er vanuit Belgische overheidsorganisaties interesse is om aan te sluiten bij voornoemde vraagstukken. Hieruit is een vervolgspraak voortgekomen tussen de Nederlandse en Belgische politie om dit verder te bespreken. Het programmeren van innovaties is vaak een iteratief proces en dit valt onder fase 2 'Consortiumvorming'. In 2019 is de eerste innovatieve oplossing daadwerkelijk ontwikkeld en ingekocht."

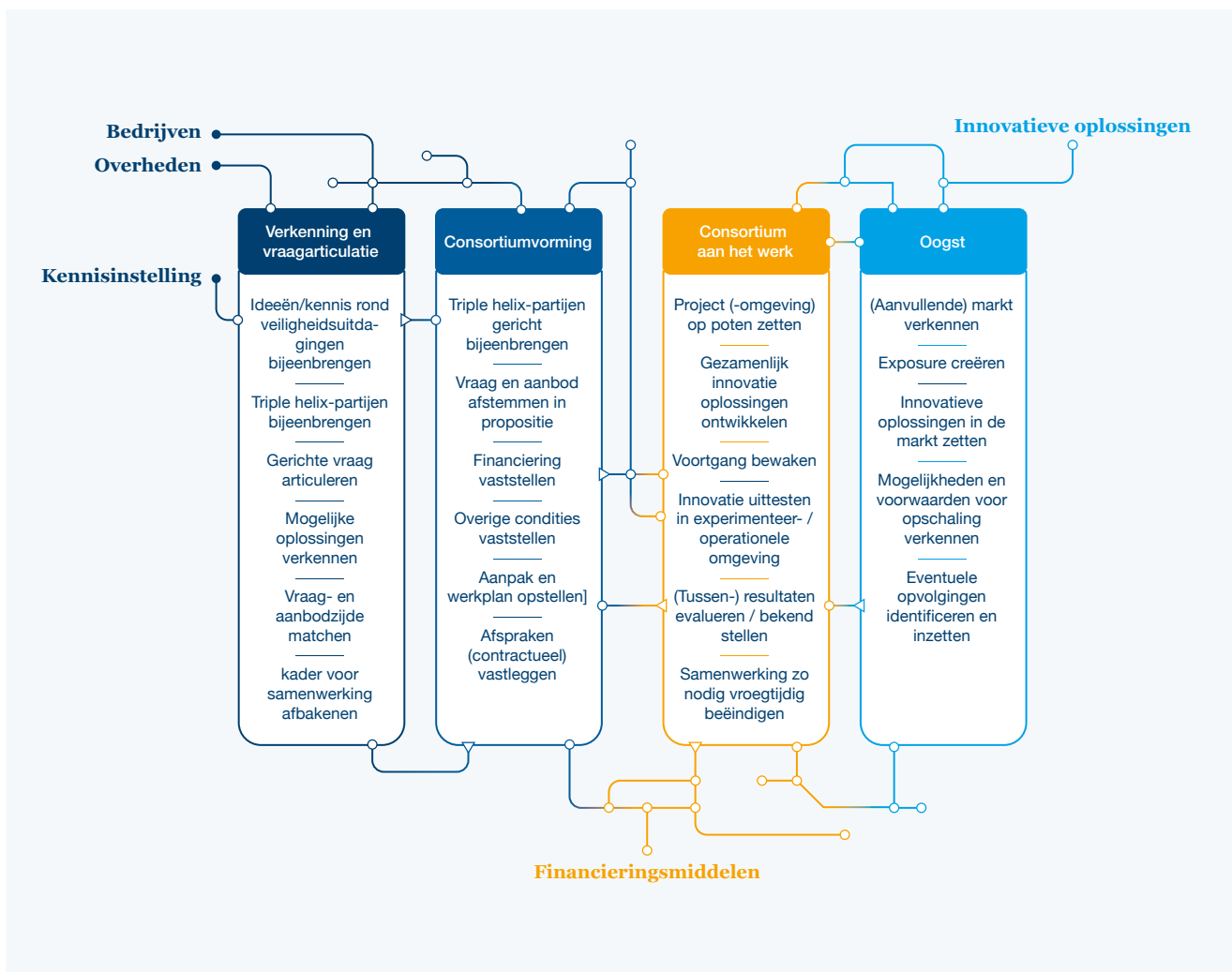
HIGHLIGHT Satelliettoepassingen

proces van ideeënuitswisseling en gedachtenvorming rond een kans of bedreiging. Zo'n proces draait om het combineren van verschillende perspectieven van verschillende partijen. In de confrontatie van invalshoeken ontstaan verdichtingspunten die kunnen convergeren tot concrete innovatiegerichte vragen; wat we 'vraagarticulatie' noemen. Parallel wordt meer duidelijk over mogelijke oplossingsrichtingen, de benodigde partijen en de kaders

voor samenwerking om die oplossingsrichtingen uit te werken. HSD kan dit proces ondersteunen vanuit haar rollen agenderen en handelingsperspectief bieden en het inhoudelijk verbinden van vraag en aanbod.

2. Consortiumvorming

Op basis van een gearticuleerde vraag of behoefte is er zicht op een kansrijk innovatietraject met maatschappelijke waarde en marktpotentie. Relevante triple helix-partijen

HSD Samenwerkingsmodel voor Veiligheidsinnovaties

‘Overheden, bedrijven en kennisinstellingen moeten samen een vuist maken tegen onrecht. Daarom vind ik de ‘gouden driehoek’ of ‘triple helix-samenwerking’ zo ontzettend belangrijk. Als onafhankelijke organisatie is HSD de juiste partij om dit te organiseren. Elkaar ontmoeten en inhoudelijke gesprekken voeren is noodzakelijk om het gat tussen vraag en aanbod te overbruggen. HSD slaat die brug.’

Aart-Jan Smits, oud-directeur Business Development bij Thales Nederland

vinden elkaar en besluiten samen te werken. Was het vorig stadium nog aftastend, nu moeten afspraken gemaakt worden: over beoogd resultaat, over aanpak, over ‘wie doet wat’, over bekostiging enzovoort. Vraag en aanbod moeten worden afgestemd in een concrete propositie en de beoogde werkzaamheden moeten in een plan van aanpak worden uitgewerkt. HSD richt zich in dit stadium van consortiumvorming vooral op de rol van verbinden tussen partijen, en op het faciliteren van consortiumvorming.

3. Consortium aan het werk

In dit stadium gaan de samenwerkende partijen de innovatie ontwikkelen en uittesten. De rol van HSD kan variëren:

- Het consortium gaat zelfstandig verder om oplossing te ontwikkelen, HSD biedt podium;
- Het consortium kiest er voor dit onder begeleiding van een door HSD Office in te huren neutrale programmamanager te doen;
- Een kwartiermaker van HSD onderzoekt en creëert voorwaarden voor consortiumvorming.

De belangrijkste activiteiten in dit stadium zijn niet wezenlijk anders dan voor projecten in het algemeen. Het gaat om het opzetten van het innovatieproject, het feitelijke ontwikkelen en uittesten van de innovatie en het presenteren van de resultaten. Uiteraard moet onderweg de voortgang worden bewaakt. De HSD rollen faciliteren en bemiddelen staan centraal in dit stadium.

4. Oogsten

In dit stadium draait het er om de nieuwe oplossing daadwerkelijk te presenteren en te vermarkten. De triple helix-samenwerking kan gericht zijn op een daadwerkelijk te implementeren innovatie, product of dienst. Maar vaak betreffen ze pre-competitieve innovatieprojecten waarvan het eindresultaat een nieuw ontwerp of 'laboratorium-oplossing' is, die nog doorontwikkeld moet worden of een markttoegang moet vinden. In het eerste geval is een belangrijk deel van het 'oogsten' al intrinsiek onderdeel van het betreffende innovatietraject. Een volgende stap is het opschalen van de geïmplementeerde innovatieve oplossing en/of het op de nationale en internationale markt brengen. In het tweede geval moet het oogsten nog beginnen. Het is dan zaak een launching customer te vinden, voor zover al niet aan boord tijdens het innovatietraject, onder meer door aan te sluiten op de verwervings-agenda's van de vraagzijde. In alle gevallen is het gericht informeren van de diverse stakeholders over de bereikte resultaten een belangrijk onderdeel. Net als in het Fase 1:

HIGHLIGHT Bestrijding cybercrime

Het Openbaar Ministerie (OM) en HSD zijn gezamenlijk een innovatieprogramma gestart. In fase 1 'Verkenning en vraagarticulatie' vindt een open-innovatieverkenning plaats. Een groep stakeholders en experts buigen zich over de vragen van het OM. Hieruit komt een aantal actielijnen voort, die in fase 2 (consortiumvorming) verder worden uitgewerkt. Op het gebied van business e-mail compromise is een consortium aan het werk gegaan (fase 3). De partners in dit consortium zijn naast het OM onder andere de politie, KPN, Northwave, Fox-IT, Rabobank en ABN AMRO. Zij hebben een analyse gemaakt van het businessmodel achter deze vorm van fraude en ontwikkelen barrières om het tegen te gaan. Een andere actielijn betreft het ontwikkelen van een actuele 'hittekaart' met cyberaanvallen, zodat er een gezamenlijk beeld is van aard en omvang van cybercrime. Dit bevindt zich in het stadium van verkenning en vraagarticulatie (fase 1). In 2019 zal de stap gezet worden naar consortiumvorming (fase 2). Het uitwisselen van kennis en het opleiden van cyberofficieren van Justitie is een derde actielijn. Deze bevindt zich eind 2018 in de fase van consortiumvorming.

'De 'triple helix'-samenwerking op het gebied van veiligheid is een innovatie op zich en vormt de basis van wat nu The Hague Security Delta (HSD) heet. Overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen hebben ieder hun eigen reden om de oprichting van HSD te steunen. Juist die verschillende redenen maken de zogenoemde triple helix-samenwerking effectief in het bedenken van oplossingen voor maatschappelijke veiligheidsvraagstukken.'

Rob de Wijk, The Hague Centre for Strategic Studies en toenmalig projectdirecteur oprichting HSD

Verkenning en Vraag-articulatie zijn vanuit HSD de rollen agenderen en handelingsperspectief bieden en verbinden belangrijk. Het gaat ook hier om vraag en aanbod bij elkaar brengen; echter anders dan in Verkenning en Vraagarticulatie begint het niet met de vraag maar met het aanbod: een innovatieve oplossing op zoek naar nationaal en internationaal marktpotentieel. Merk op dat het voor de aard van de mogelijke HSD ondersteuning en daarbij te gebruiken instrumenten slechts beperkt uitmaakt of er sprake is van een ontwikkeltraject richting een ontwerp of prototypeoplossing, dan wel van een gecombineerd ontwikkel- en implementatietraject.

Titel	Doel
1 Alliantieproces-framework incl. checklist	Biedt een systematiek aan waarlangs verantwoordelijke op een systematische wijze samenwerkingen inzet, vormt, managet en beëindigen inclusief een checklist.
2 De publiek-private samenwerkingsdriehoek	Beschrijf een basis van factoren die bij juiste invulling meewerken aan een goede samenwerking. Kan ook gebruikt worden als evaluatie tool.
3 Triple-Win Canvas	Ondersteunt het dialoog tussen potentiële partners om de individuele, gezamenlijke en maatschappelijke doelen van de samenwerking te expliciteren.
4 Partnerevaluatiescan	Verschaft inzicht in de sterkte, kansen en zwakte/risico's die je loopt met de beoogde partnersamenstelling.
5 De Businesscase	Verschaft inzicht in hoe een businesscase opgesteld kan worden en op welke manier maatschappelijke waarde hierin meegenomen kan worden.
6 Alliantieproces-framework incl. checklist	Ondersteunt bij de beslissing over welke rol potentiële samenwerkingspartners en andere belanghebbende kunnen worden betrokken bij de samenwerking.
7 Inzicht in belangen	Geeft inzicht in de belangen van de verschillende partijen en versterkt daarmee de onderlinge samenwerking.
8 Besluitvormingsstructuur	Biedt een systematiek aan om een triple-helix besluitvormingsstructuur te maken, spelregels te formuleren en te bepalen wat de uitgangspunten zijn.
9 7 tips voor de onafhankelijke regisseur	Geeft een set van tips voor de onafhankelijke facilitator om op een goede manier werkzaam te zijn binnen een triple-helix samenwerking.
10 Samenwerkingscontract	Biedt een overzicht van potentiële onderwerpen waarover afspraken gemaakt dienen te worden.

Tien recepten die helpen bij het inzetten, vormen en managen van succesvolle triple helix-samenwerkingen

Bron: Vos, P., & De Vries, F. (2016). *Waardecreatie in triple helix innovatie, Recepten voor triple helix samenwerking. The Hague Security Delta.*

› Welke extra handvatten geven we voor succesvolle samenwerking?

Om triple helix-samenwerkingen te 'boosten' heeft HSD de brochure 'Waardecreatie in triple helix innovatie' uitgebracht. Daarin zijn tien recepten opgenomen en uitgewerkt die helpen bij het inzetten, vormen en managen van succesvolle triple helix-samenwerkingen. De recepten kunnen in verschillende fases van de levensloop van triple helix-samenwerkingen worden ingezet. De recepten zijn geen blauwdrukken maar dienen gebruikt te worden als: Inspiratiebron: In elk samenwerkingsproces komen er momenten voor waarop de samenwerking niet meer

vanzelf gaat. Op die momenten is het handig een inspiratiebron te hebben die ervoor zorgt dat er vervolgstappen genomen kunnen worden. De recepten kunnen voor dit doel worden gebruikt. Uiteraard heeft elk recept zijn eigen waarde op specifieke momenten in het proces. In het algemeen zijn de recepten bedoeld om de samenwerking te versterken en partijen aan elkaar en aan het resultaat te verbinden.

Evaluatiemiddel: Het komt regelmatig voor dat triple helix-samenwerkingen niet zo soepel verlopen als de partijen vooraf hadden gehoopt. Vaak komt dit doordat er niet voldoende aandacht is besteed

aan alle aspecten van de samenwerking. Gezamenlijk evaluerend de lijst met recepten doorlopen, kan inzicht verschaffen waarom de samenwerking niet zo soepel loopt. Indien er geconstateerd wordt dat er iets mist, dan kan dit hersteld worden.

Format voor op te stellen producten:

Een aantal recepten beschrijven formats voor op te stellen producten. Met dit format kunnen partijen gezamenlijk een product opzetten en uitwerken. Uiteraard met als doel om de samenwerking tussen de partijen te verbeteren en zodoende sneller tot een beter eindresultaat te komen.

*‘Overheid en bedrijfsleven zullen
als gelijkwaardige partners
samen moeten optrekken om
Nederland veiliger te maken’*

Wim Kuijken, bestuursvoorzitter HSD

Experimenteren met Real Time Intelligence

‘Steeds vaker is het van belang dat intelligence gebaseerd is op de meest recente informatie die direct toepasbaar is voor de operatie, real-time intelligence dus.’

Jan ter Mors, Programmadirecteur Intelligence van de politie

Publieke veiligheidsorganisaties, zoals politie, veiligheidsregio's en het meldkamerdomein, staan voor de uitdaging om hun taken uit te voeren in een steeds complexere maatschappij. Onder de noemer 'Real Time Intelligence' (RTI) wordt vormgegeven aan een betere informatiepositie en informatiesturing binnen de veiligheidsketen. "Het RTI-lab is een leer- en experimenteerprogramma om nieuwe kennis op dit vlak te ontwikkelen en de toegevoegde waarde van nieuwe producten, diensten of concepten aan te tonen", vertelt Mark Ruijsendaal, Innovation Liaison bij HSD Office.

"Intelligence geeft de politie inzicht in veiligheidsproblemen en in mogelijke aanpakken hiervan", zegt Jan ter Mors, Programmadirecteur Intelligence van de politie. "Steeds vaker is het van belang dat intelligence gebaseerd is op de meest recente informatie die direct toepasbaar is voor de operatie, real-time intelligence dus." 'Real time' betekent dat actuele data zonder vertraging beschikbaar is. Door de data te bekijken met andere bronnen en kennis, ontstaat 'intelligence'. Real Time Intelligence stelt de politie in staat in uiteenlopende situaties snel de juiste beslissingen te nemen en adequaat te handelen. RTI brengt relevante kennis en informatie uit verschillende systemen direct samen op het moment dat daar behoefte aan is. Conclusies op basis van die informatie leiden vervolgens tot snelle acties. "Zo ver zijn we nog niet, maar in het Real Time Intelligence Lab brengen we dit soort innovatieve oplossingen dichterbij", zegt Christiaan van den Berg, Programmamanager Secure Society van TNO. Het RTI-lab is opgezet door TNO in samenwerking met de politie en het nationale veiligheidscluster HSD. In deze leer- en experimenteeromgeving voeren bedrijven, kennisinstellingen zoals TNO en overheden zoals de politie gezamenlijk proeven uit met hardware, software, kunstmatige intelligentie, methoden, modellen, werkwijzen en combinaties daarvan. In algemene zin ondersteunt HSD Office triple helix-samenwerking ook door partijen bij elkaar te brengen, samenwerkingsprocessen te begeleiden, vraagarticulatie en behoeftestelling scherp te krijgen, precompetitief overleg en concurrentiegerichte dialogen te organiseren, en pilots, proeftuinen en andere experimenten te begeleiden.

Dynamisch draaiboek

In voorgaande jaren zijn er verschillen experimenten uitgevoerd. Zo is er een Trend Radar ontwikkeld die de top-32 van trends laat zien die relevant zijn voor RTI in de komende jaren. Andere experimenten hebben onder andere betrekking op het voorspellen van misdaad en het gebruik van 'touch tables' met real time informatie. In 2018 start het project 'Dynamisch draaiboek'. Dit is een innovatieve informatievoorziening die ondersteuning biedt bij de coördinatie van complexe situaties, zoals grootschalige incidenten of de beveiliging van evenementen. Het dynamische draaiboek brengt de actuele situatie visueel in kaart: hoe druk is het op verschillende plekken, hoe is de verkeersdoorstroming, hoe verloopt het openbaar vervoer? Daarnaast creëert het een handelingsperspectief en kan het mogelijke scenario's doorrekenen en visualiseren. Denk bijvoorbeeld aan hoe een ontruiming of evacuatie zou kunnen verlopen bij een concrete dreiging, of het afsluiten van toegangswegen. Een prototype is getest tijdens de Volvo Ocean Race Finish 2018 in Den Haag.

Het voordeel van een dynamisch draaiboek is door alle betrokken partijen erkend. In een oogopslag zijn alle risico's inzichtelijk en hoe ze scoren op kans en impact. Ook mogelijke interventies en hun effect worden direct getoond. Op basis van de evaluatie is het prototype verder verbeterd en getest tijdens de Sinterklaasintocht. Het dynamisch draaiboek is een samenwerkingsproject van politie, TNO en HSD-partner Tensing Safety and Security, specialist in geo-informatie en GIS-technologie.

Vooruitblik

2019

De zorg voor openbare orde en veiligheid is een van de voornaamste taken van de overheid. Maar zij is niet de enige die over veiligheid gaat. De vitale infrastructuur in onze samenleving is grotendeels in handen van de private sector. Overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven zullen daarom als gelijkwaardige partners vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid samen moeten optrekken om Nederland veiliger te maken.

3.

› Blijven verbinden

De overheid heeft vanuit haar traditionele verantwoordelijkheid voor nationale veiligheid ambitieuze beleidskaders opgesteld. Hierin wordt nadrukkelijk de samenhang tussen veiligheid, innovatie en economie gelegd. Het nieuwe innovatiebeleid van het ministerie van EZK, de strategische kennis- en innovatieagenda's van de ministeries van JenV en Defensie, de Nationale Cyber Security Agenda van het kabinet, de Nationale Cyber Security Research Agenda 3 en het Europese Defensie-, Veiligheid- en Innovatiebeleid (Horizon2020) zetten sterk in op publiek-private samenwerking op het gebied van (toegepast) onderzoek, kennisdeling en governance. Daarnaast zijn er ook vragen en kansen op gemeentelijk en regionaal niveau. HSD Office zal ook in 2019 als 'oliman-netje' partijen blijven verbinden en bij elkaar brengen, voor meer veiligheid én een sterkere economie.

Veiligheidsvraagstukken ophalen

De overheid is er niet om producten te ontwikkelen, maar zij wil wel haar taak op het gebied van maatschappelijke veiligheid zo goed mogelijk invullen. Als belangrijke behoeftesteller en afnemer zal haar stimulerende rol voor innovaties in het (digitale) veiligheidsdomein de komende jaren toenemen, gezien

Een onafhankelijke partij als HSD is van belang om triple helix-samenwerking te stimuleren, partijen te verbinden in een netwerk, innovatieprojecten te initiëren en aan te jagen, activiteiten te ontplooiën voor kennisontwikkeling, innovatie en werving van talent, en bedrijven te helpen hun afzetmarkt in Nederland uit te breiden naar het buitenland. Om die ondersteunende activiteiten in 2019 te kunnen realiseren, heeft HSD Office een aantal veranderingen in gang gezet, die in 2019 hun uitwerking zullen hebben.

de actuele risico's en dreigingen. De oplossingen voor veiligheidsvraagstukken komen van kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Kennisinstellingen beschikken over kennis op het gebied van technologie en innovatie, terwijl onderwijsinstellingen nieuw securitytalent opleiden. Bedrijven zijn bereid te innoveren en producten te ontwikkelen, maar dan willen ze wel zicht hebben op een afzetmarkt om investeringen te kunnen terugverdienen. Het verder

Transparant blijven

Het afgelopen jaar is er af en toe terechte kritiek geuit op de toegevoegde waarde van HSD voor haar partners. HSD Office heeft onderzoek laten doen naar partnertevredenheid en naar verbeterpunten in bedrijfsvoering en eigen functioneren. Hiervoor zijn veel gesprekken gevoerd, met stakeholders en partners. Met de aanbevelingen die hieruit naar voren kwamen, is HSD

'Bedrijven zijn bereid te innoveren en producten te ontwikkelen, maar dan willen ze wel zicht hebben op een afzetmarkt om investeringen te kunnen terugverdienen'

invullen van een rol als 'launching customer' door de overheid helpt daarbij. In 2019 gaan we nog nadrukkelijker samenwerken met ministeries en andere overheidsorganisaties om innovatieve veiligheidsoplossingen mogelijk te maken als antwoord op maatschappelijke vraagstukken. Daarvoor zetten we sterker in op de concrete vragen van uitvoerende overheidsdiensten, zoals het OM en Defensie, in plaats van bijvoorbeeld het opstellen van nationale innovatieagenda's.

Office aan de slag gegaan en de meeste punten zijn inmiddels geïmplementeerd. Voorbeelden hiervan zijn: het inzichtelijk maken van de toegevoegde waarde, het beter managen van verwachtingen en de vernieuwing van de governance om de onafhankelijke positie te borgen.

Transparantie betekent ook inzicht geven in de kosten, uitgaven, resultaten en outcome-waarde. Dit jaarverslag inclusief financiële paragraaf met accountantsverklaring geeft hier blijk van. ›

Daar doen we het voor

HSD bestaat vijf jaar. Dat hebben we het afgelopen jaar bescheiden gevierd met een symposium op de HSD Campus en de uitgifte van het HSD-jubileummagazine. We gaan nu de volgende fase van ons bestaan in. Na vijf jaar pionieren en flinke groei zetten we komend jaar extra in op de toegevoegde waarde van HSD voor haar partners en bouwen we aan een stabiele en volwassen organisatie. HSD Office is uitgegroeid tot een professionele organisatie waar ik trots op ben. Het team is gemotiveerd en wil graag onze partners van dienst zijn. Onze nieuwe kernwaarden helpen hierbij. Om ruimte te bieden aan ideeën en eigen verantwoordelijkheid van medewerkers, gaan we komend jaar experimenteren met meer zelfsturing binnen HSD Office. Verschillende programma's die in dit jaarverslag aan de orde zijn gekomen, lopen in 2019 door. Ik denk bijvoorbeeld aan het innovatieprogramma 'Satelliettoepassingen voor Justitie en Veiligheid' en de Human Capital Agenda met onder andere Capstone cybersecurity entrepreneurship, Security a la carte en Cyberwerf. Ook zijn er afgelopen jaar veel gesprekken gevoerd met stakeholders, die komend jaar hun uitwerking hebben. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de gesprekken met diverse investeringsfondsen. Het is mooi om te zien dat we met onze output bijdragen aan de outcome (resultaten) van onze partners. Daar doen we het voor. Ook in 2019.

Joris den Bruinen,
algemeen directeur

› **Activiteiten specifiek inzetten voor realiseren outcome-waarde**

Om duidelijker te laten zien welke toegevoegde waarde HSD levert voor haar partners, spreken we over de input, output en bijdrage van HSD Office aan de outcome-waarde van haar partners. Onder outcome wordt het economische en maatschappelijke resultaat van HSD-partners verstaan, want zij zijn degene die uiteindelijk de innovaties ontwikkelen en banen creëren. De directe relatie tussen output van HSD Office en outcome-waarde kan beredeneerd en zelfs in lijn met economisch-wetenschappelijk onderzoek gecorreleerd worden. Echter, causaal natuurwetenschappelijk kan dit niet aangetoond worden. Komend jaar wil HSD Office de resultaten (outcome) van haar partners beïnvloeden door de eigen output (activiteiten en resultaten) daar specifiek op te richten.

Meer inzet op partnermanagement

Een ander punt waar HSD Office in 2019 meer op inzet, is account- en partnermanagement. Hiervoor is begin 2019 een partnermanager aangesteld en een ondersteunende ICT-voorziening geïmplementeerd. Het onderscheid tussen founding en premium partners vervalst. Deze partners worden nog actiever betrokken bij de programmering en er worden concrete afspraken gemaakt over te leggen verbindingen en op te starten projecten. Netwerkpartners hebben sinds kort de mogelijkheid om maandelijks het spreekuur van het 'HSD MKB Connect'-team te bezoeken. Twee keer per jaar wordt er voor hen een breed opgezet 'HSD Café Special' georganiseerd, in lijn met het 'boost your partnership'-event' in 2018.

'De partners van HSD zijn degene die innoveren en zorgen voor veiligheid en (economische) groei.'

De partners van HSD zijn degene die innoveren en zorgen voor veiligheid en (economische) groei. Nu en naar de toekomst toe gaat het er om dat HSD Office toegevoegde waarde levert aan deze partners. Vanuit die gedachte wil HSD Office nog hoger scoren op partnertevredenheid. Volgens de laatste meting in december 2017 bedraagt die een keurige 7,3. Volgens de geformuleerde ambitie in het jaarplan streven we naar een 7,8 eind 2019.

Nieuwe governance

De afgelopen jaren is HSD flink gegroeid in aantal partners en in belang. Daar hoort een andere besturing bij. Het bestuur is per 1 januari 2019 vervangen door een bestuurder/algemeen directeur die verantwoording verschuldigd is aan een professionele Raad van Toezicht. Het bestuur van HSD komt daarmee los te staan van de founding partners. Zij blijven betrokken bij HSD. Joris den Bruinen, de voormalige adjunct-directeur

en een van de oprichters van de HSD Foundation, is aangesteld als algemeen directeur. De nieuwe Raad van Toezicht bestaat uit voorzitter Wim Kuijken (voormalig deltagcommissaris), Marjolein Jansen (vicevoorzitter raad van bestuur Vrije Universiteit Amsterdam) en Jaap Wielaart (voorzitter raad van bestuur WVO Zorg en voormalig voorzitter raad van bestuur Rabobank regio Den Haag). Hiermee is een onafhankelijke vertegenwoordiging vanuit de overheid, kennisinstellingen en de private sector tot stand gekomen, conform het begrip 'good governance' voor stichtingen, verenigingen en coöperaties.

De nieuwe governance-structuur moet ertoe leiden dat de triple helix-partijen meer resultaatgericht met elkaar gaan samenwerken binnen het nationale veiligheidscluster HSD. Dit past bij een toekomstvaste organisatie met ambitie.

In 2019 wordt een Raad van Advies opgericht. De Raad van Advies adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd over de inhoudelijke strategische koers van de stichting en over de programmeringsthema's waar de stichting zich mee bezig houdt.

Wat is HSD en wat doen we?

The Hague Security Delta

HSD is het nationale veiligheidscluster met HSD Office als onafhankelijke aanjager, verbinder en facilitator

National security

Cyber security

Critical infrastructure

Urban security

Forensics

Why

We zijn ervan overtuigd dat de wereld alleen veiliger wordt als **krachten worden gebundeld** en geloven dat **kennisuitwisseling en samenwerking** cruciaal zijn om te komen tot noodzakelijke, rendabele veiligheidsinnovaties. Nu en in de toekomst. **Together we Secure the Future.**

What

Binnen het veiligheidscluster HSD werken bedrijven, overheden en kennisinstellingen samen in een **open innovatie ecosysteem**. Ze delen hun kennis en veiligheidsvraagstukken om te komen tot innovatieve oplossingen, die de wereld **veiliger maken en economische groei** voor Nederland opleveren. De HSD Campus, het nationaal innovatiecentrum voor veiligheid in Den Haag, is het kloppend hart.

How

Als **onafhankelijke organisatie** stimuleert en faciliteert HSD Office kennisdeling en verbinden we partijen. Gezamenlijk zetten we **innovatieprogramma's** op via het HSD samenwerkingsmodel: vraaggestuurd, doelgericht en op basis van vertrouwen. We bouwen (inter)nationale kennis- & handelsbruggen en bieden onze partners toegang tot **kennis, innovatie, markt, talent en financiering & kapitaal**.

Triple Helix Partners

Partners van HSD zijn overheden, onderwijs/kennisinstellingen en bedrijven uit heel Nederland. Van startups tot scaleups, innovatieve MKB's, vitale infrastructuurorganisaties, industrie tot grote corporates. Daarnaast werkt HSD Office samen met vele strategische partners, zoals IQ, KvK, gemeente Den Haag, NFIA, RVO en EIT Digital.

Rollen

Als HSD Office hebben we wisselende rollen. Veelal als **facilitator, verbinder, netwerkregisseur, aanjager en communicator**, tot in sommige gevallen ook beleidsadviseur, initiatiefnemer, programmamanager of kwartiermaker op gebied van triple helix samenwerking.

‘Cyberwerf richt zich bewust op MKB’ers, omdat zij vaak de uitvoerende werkzaamheden op zich nemen en voor het MKB vaak het eerste aanspreekpunt zijn.’

Fokke Mellema, Oprichter Security Field Lab

Studenten als MKB-cybersecurity-consultants aan de slag

Cyberwerf is een programma dat gestart is bij het Security Field Lab, met ondersteuning van de Economic Board Den Haag, Gemeente Den Haag en ROC Mondriaan. Vanuit dit programma gaan MBO-scholieren aan de slag als MKB cybersecurityconsultants. HSD Office is mede-initiator en zal in 2019 de verbindende schakel vormen naar cybersecurity dienstverleners.

Via een zelfontwikkelde cybersecurity-scan geven MBO-scholieren ondernemers inzicht in hun digitale sterktes en zwaktes. De scholieren leren advies te geven aan ondernemers om digitaal veiliger te worden. Daarbij komt hun vaardigheid om digitaal veilig te werken bij het inregelen, beheren, onderhouden en programmeren van apparatuur en netwerken goed van pas.

Cybersecurity-opleidingen zijn meestal op HBO- en WO-niveau. Cyberwerf richt zich bewust op MBO'ers, omdat zij vaak de uitvoerende werkzaamheden op zich nemen en voor het MKB vaak het eerste aanspreekpunt zijn. Het doel van Cyberwerf is een hybride leeromgeving te ontwikkelen, die zelfstandig kan draaien met financiering van aangesloten partners. ROC Mondriaan is als HSD-partner nauw betrokken bij dit project. HSD Office zal in 2019 de verbindende schakel vormen naar andere partners, om samen met het Security Field Lab, ROC Mondriaan en studenten een robuust en levensvatbare Cyberwerf te ontwikkelen. Dit project is zodanig opgezet, dat het daarna ook op andere locaties in het land uitgerold kan worden.

Leer- en ervaringsplaats

Het project Cyberwerf start in 2018 in het living lab op bedrijventerrein Zichtenburg, Kerketuinen en Dekkershoek (ZKD) in Den Haag. Sociale, fysieke en digitale veiligheidsproblemen komen daar samen. Security Field Lab (SFL) beoogt de leefbaarheid en veiligheid op dergelijke locaties te verhogen. Ook winkelcentra, vastgoedlocaties en andere locaties met dezelfde kenmerken zijn een geschikte plek voor Cyberwerf en een living lab van Security Field Lab. Centraal staat de functie als leer- en ervaringsplaats voor studenten. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met MBO- en HBO-scholen uit de regio. Nieuwe en bestaande technologieën en theorieën worden door de studenten in de praktijk gebracht en gecombineerd tot nieuwe toepassingen.

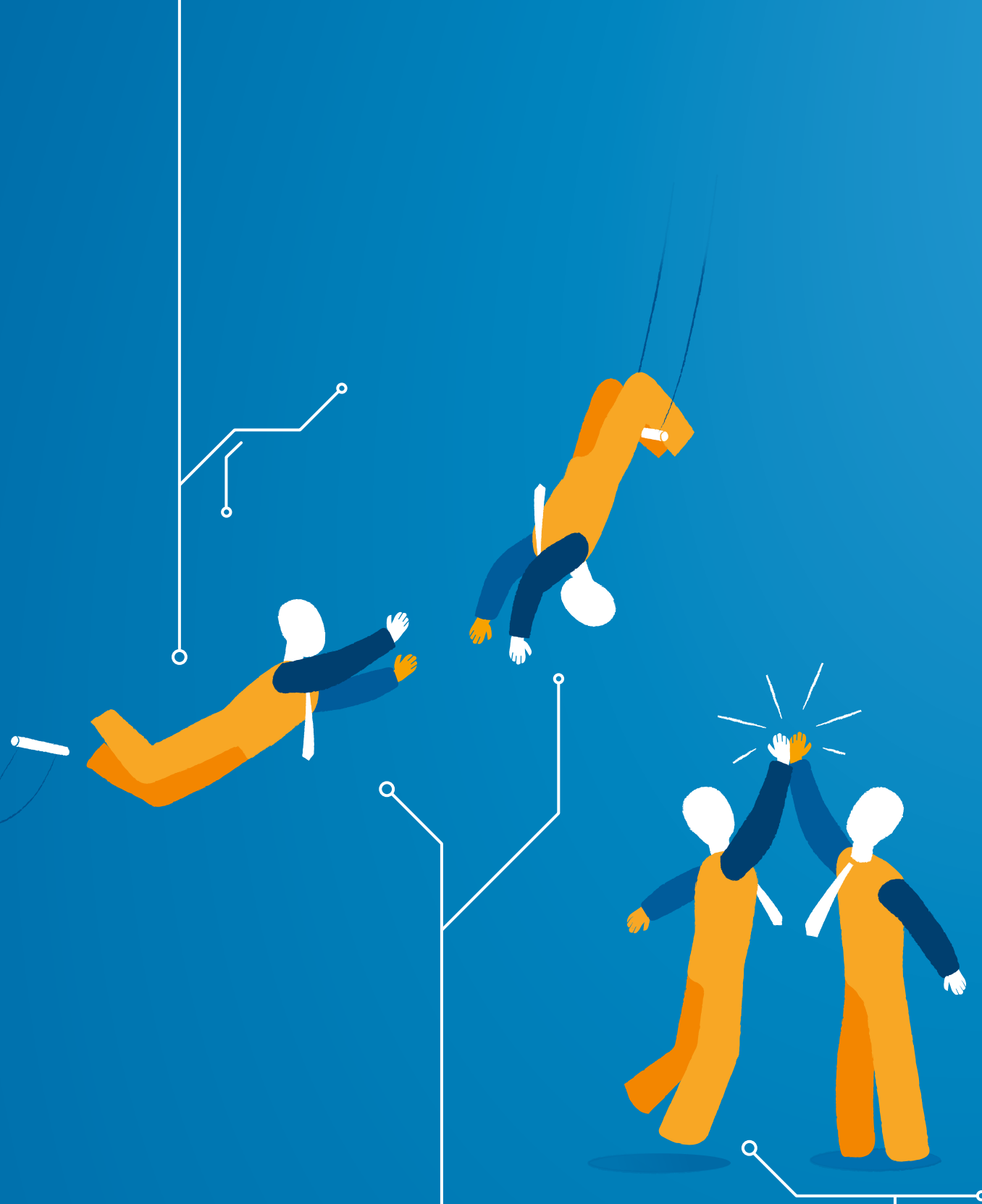
Aanpak

SFL brengt de menselijke kant van veiligheid, gedragsbeïnvloeding, technologie en innovatie samen. Binnen het living lab krijgen studenten specifieke opdrachten die te maken hebben met deze verschillende invalshoeken. De opdrachten komen van lokale ondernemers en van partners van het Security Field Lab, waaronder HSD-partners. Security Field Lab is door oprichter Fokko Mellema met eigen middelen gefinancierd en heeft tot doel een hybride leeromgeving te creëren voor MBO- en HBO-studenten. MKB-bedrijven kunnen deze leeromgeving gebruiken als onderzoeks- en testomgeving voor innovaties op het gebied van security en cybersecurity.

Innovaties

Naast Cyberwerf vinden er in het living lab ZKD nog andere innovaties plaats. Een paar voorbeelden:

- 1. Camera's zijn een handig middel om de veiligheid te verbeteren en de pakkans te vergroten.* Studenten doen onderzoek naar het beheer en onderhoud van camera's, kwaliteit van de beelden, de plaatsing, hoek en hoogte, in combinatie met organisatorische processen als sleutelbeheer bij onraad, delen van beelden en nieuwe dienstverlening als 'veiligheid-als-een-service'. Ook kijken ze naar de multi-inzetbaarheid van (mobiele) camera's, door ze te combineren met warmtebeeld, geur- en geluidssensoren en andere slimme (IoT-) sensoren.
- 2. Studenten maken in samenwerking met de brandweer een checklist brandveiligheid voor bedrijfsgebouwen.* Dit wordt verwerkt in een app. Vervolgens bieden zij een gratis brandveiligheidsscan en rapportage aan. Voor de brandweer is deze informatie interessant om te bundelen en een beeld te krijgen van het bedrijventerrein. Daarnaast onderzoekt Security Field Lab of het mogelijk is tools op het gebied van security en cybersecurity op te nemen in de app. Verder wordt een virtuele Prio1 Meldkamer ontwikkeld die meldingen voorziet van handelingsperspectieven en feedback.

Vertrouwen

In een veilige omgeving kunnen we **leren van fouten** en staan we open voor **feedback**

We **werken samen** en nemen onze verantwoordelijkheid

Verbinden

Samen komen we verder, door het **delen van kennis** helpen we elkaar

De **successen** die we boeken behalen we als **team**

Kernwaarden

Wij zijn ervan overtuigd dat de wereld alleen veiliger wordt als **krachten worden gebundeld** en geloven dat kennisuitwisseling en samenwerking cruciaal zijn om te komen tot veiligheidsinnovaties.

Als aanjager en facilitator van het nationale veiligheidscluster HSD zetten we ons hier vol overtuiging voor in. We **geloven in ons team en in elkaar** als teamleden. Dit komt tot uiting in onze **vier ankerpunten**.

Ondernemend

We pakken op ethisch verantwoorde wijze onze **kansen**

Bevlogen en gedreven pakken we het werk **met beide handen** aan en zetten waar nodig die extra stap

Doelgericht

We hebben **een helder doel voor ogen**, zetten tijd en middelen efficiënt in en houden elkaar scherp

In alle resultaten die we boeken staan **onze partners** centraal

Financieel jaarverslag 2018

The Hague Security Delta
Den Haag

Bijlage 1

Accountantsverklaring

Inhoudsopgave

Balans per 31 december 2018	68
Staat van baten en lasten over 2017	69
Toelichting behorende tot de jaarrekening 2018	70
Toelichting op de balans per 31 december 2018	71
Toelichting bij de staat van baten en lasten over 2018	74
Bijlage 1 – Accountantsverklaring	82

Balans per 31 december 2018

Activa (in euro's)		31 december 2018	31 december 2017
Vaste activa	[1]	32.384	43.090
Vlottende activa			
Handelsdebiteuren	[2]	296.375	557.217
Overige vorderingen	[3]	227.669	173.545
Liquide middelen	[4]	540.954	673.045
		1.064.998	1.403.807
Totaal		1.097.382	1.446.897

Passiva (in euro's)		31 december 2018	31 december 2017
Eigen vermogen	[5]		
Reserves		5.567	-846
Te bestemmen baten/lasten		9.120	6.413
		14.686	5.567
Kortlopende schulden			
Crediteuren		106.891	425.620
Belastingen	[6]	102.716	89.346
Vooruit gefactureerde bedragen	[7]	667.500	809.000
Overige schulden en overl. passiva	[8]	205.589	117.364
		1.082.695	1.441.330
Totaal		1.097.382	1.446.897

*1 Dit is het eigen vermogen per 31/12/2017 dat was opgebouwd uit het positieve resultaat van 2017 (€ 6.413) en het negatieve resultaat (€ 63.435) van 2016 dat aangevuld was door de nog niet uitgegeven exploitatiesubsidie Gemeente Den Haag (€ 62.589) uit 2014 en 2015, resulterend in een negatief eigen vermogen per 31/12/2016 van € 846.

*2 Het nieuwe eigen vermogen per 31/12/2018 dat het resultaat is van het positieve eigenvermogen per 01/01/2018 en het positieve resultaat van het boekjaar 2018.

Staat van baten en lasten over 2017

Baten (in euro's)	2018		2017
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Baten			
Bijdragen partners [9]	836.800	825.000	757.583
(Exploitatie) Subsidies [10]	1.132.153	1.000.000	1.435.167
Overige opbrengsten [11]	154.685	215.000	175.161
Totaal baten	2.123.638	2.040.000	2.367.911
Projectkosten [12]	-547.766	-480.000	-809.845
Saldo baten en projectkosten	1.575.871	1.560.000	1.560.000
Bedrijfslasten			
Personele lasten [13]	1.302.412	1.300.000	1.257.207
Afschrijvingen [14]	10.708	30.000	4.070
Huisvestingskosten [15]	97.450	100.000	83.716
Algemene kosten	155.721	130.000	206.503
Totaal bedrijfslasten	1.566.292	1.560.000	1.551.496
Saldo baten en lasten vóór financieel resultaat	9.580	-	6.570
Financieel resultaat			
Interestbaten en ov bijzondere baten en lasten	334	-	975
Interestlasten en bankkosten	-794	-	-1.132
	-460	-	-157
Saldo baten en lasten	9.120	-	6.413

Eigen vermogen per 01/01/2018 5.567

Eigen vermogen per 31/12/2018 *2 14.686

Eigen vermogen per 01/01/2017 -846

Eigen vermogen per 31/12/2017 *1 5.567

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2018

Algemeen

Deze jaarrekening is opgesteld op basis van de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in BW2, alsmede de Richtlijnen voor Jaarverslaggeving C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

Vergelijkende cijfers

De cijfers van 2017 zijn waar nodig, geherrubriceerd ten einde vergelijkbaarheid met 2018 mogelijk te maken.

Grondslagen voor de continuïteit

Dat HSD kan rekenen op de waardering van partners en andere belanghebbenden blijkt uit de onafhankelijke Gateway Review, een onderzoeksrapport van de Galan Groep, en het HSD-partneronderzoek van Panteia. Deze in 2017 uitgevoerde onderzoeken gaan over het waarborgen van (economisch) groeipotentieel door het blijven leveren van toegevoegde waarde voor de partners, de structurele financiering voor het waarborgen van de kwaliteit die HSD Office levert, en het onderhouden van een open en toegankelijk netwerk. De aanbevelingen uit deze onderzoeken zijn in 2018 verder onderzocht en uitgewerkt. Per 1 januari 2019 is de governance, conform de aanbevelingen, veranderd in een Raad van Toezicht model met een éénhoofdig bestuur. Daartoe zijn ook de statuten aangepast. De financiële continuïteit van de stichting HSD is en blijft afhankelijk van de financiële bijdrage van partners, exploitatie subsidies en projectfinanciering.

De gemeente Den Haag heeft in 2018 een meerjarige overeenkomst met de stichting HSD opgesteld om de benodigde basisfinanciering (exploitatie subsidie) voor de periode 2019 - 2022 te garanderen (conform document RIS300840). Uitgangspunt zijn de volgende bedragen die de komende jaren, verbonden aan de subsidievoorwaarden, beschikbaar worden gesteld: 2019 (€ 1 miljoen), 2020 (€ 750.000), 2021 (€ 750.000), 2022 (€ 500.000). Dit document is in januari 2019 in de Raadsvergadering geaccordeerd. Vanuit stichting HSD is een verzoek richting gemeente Den Haag gedaan voor toestemming om de subsidies met enige flexibiliteit over de jaargrenzen heen te kunnen besteden, beroep te kunnen doen inzake BTW naheffing en toestemming om eigenvermogen op te bouwen, zie brief van Wim Kuijken gedateerd 29 november 2018.

In 2018 is Salesforce als CRM aangeschaft voor de partnerregistratie en registratie van andere stakeholders. De partnerregistratie is inclusief partnercontracten. HSD heeft het voornemen om het CRM in 2019 ook te gebruiken als projectadministratie.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

- Computerapparatuur en software 20%
- Inventaris 20%

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Waardering van vorderingen geschiedt eventueel onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen

De niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor bepaling van baten en lasten zijn gebaseerd op historische kosten. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Opbrengsten

Onder baten zijn verantwoord de gefactureerde bedragen voor geleverde goederen c.q. diensten.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Toelichting op de balans per 31 december 2018

Vaste activa [1]

Vaste activa (in euro's)	Computerapparatuur en software	Inventaris	Totaal
Stand per 31 december 2017			
Aanschafwaarde	52.140	1.399	53.539
Afschrijvingen	-9.466	-982	-10.449
Boekwaarde	42.675	415	43.090
Mutaties 2018			
Investerings	-	-	-
Afschrijvingen in boekjaar	-10.428	-280	-10.708
	-10.428	-280	-10.708
Stand per 31 december 2018			
Aanschafwaarde	52.140	1.399	53.539
Afschrijvingen	-19.894	-1.262	-21.155
Boekwaarde	32.247	137	32.384

Er zijn geen investeringen gedaan in computer apparatuur en inventaris.

Handelsdebiteuren [2]

Het saldo ultimo 2018 betreft voornamelijk vorderingen partnerbijdragen 2019 (grotendeels gefactureerd in oktober 2018) en incassodebiteuren € 460. De voorziening voor dubieuze debiteuren bedraagt per 31-12-2018 € 0 (2017: € 14.413).

Overige vorderingen [3]

Overige vorderingen (in euro's)	31/12/2018	31/12/2017
Nog te ontvangen exploitatiesubsidie Den Haag *1	100.000	100.000
Nog te ontvangen subsidie provincie Zuid-Holland		57.400
Nog te ontvangen subsidie RIVM inzake CBRN		1.145
Ministerie van Economische Zaken subsidie Innovation Event		15.000
Nog te ontvangen financiering EIT Digital *2	84.688	-
Vooruitbetaalde bedragen *3	42.982	-
Totaal	227.669	173.545

Stand van zaken subsidies

*1) De exploitatie-subsidie 2018 ad € 1 mln van de Gemeente Den Haag dient te worden verantwoord uiterlijk 01-05-2019.

*2) De project-subsidie van de EIT Digital bedraagt € 125.000 voor 1-1-2018 t/m 31-12-2018 en is verantwoord op 11-02-2019.

Toelichting vooruitbetaalde bedragen

*3) Vooruitbetaalde bedragen betreft de kantoorhuur van het 1ste kwartaal 2019, licentiekosten 2019, kosten inzake Summerschool 2019 en kosten cursus 2019.

Liquide middelen [4]

Alle liquide middelen zijn ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen [5]

Het verloop van het eigen vermogen in 2018 is:

Eigen vermogen (in euro's)	
Stand per 31 december 2017	5.567
Te bestemmen bate 2018	9.120
Stand per 31 december 2018	14.686

HSD is conform de subsidie vaststelling van de gemeente Den Haag gebonden aan de algemene subsidie verordening Den Haag. Daarin staat onder andere dat indien de exploitatiesubsidie voor een lager bedrag wordt vastgesteld dan het bedrag van verlening, wordt dit overschot teruggevorderd tenzij, op een daartoe gedane aanvraag, het besluit tot vaststelling vermeldt dat de ontvanger dit overschot geheel of gedeeltelijk mag behouden en/of aan de reserve mag toevoegen.

Belastingen [6]

Belastingen (in euro's)	31/12/2018	31/12/2017
Omzetbelasting	52.780	45.031
Loonheffing en premies sociale verzekeringen	49.936	44.315
Totaal	102.716	89.346

Vooruit gefactureerde partnerbijdragen [7]

Vooruit gefactureerde partnerbijdragen (in euro's)	31/12/2018	31/12/2017
Bijdragen Founding partners	-	240.000
Bijdragen Premium partners	535.000	425.000
Bijdragen Netwerk partners	132.500	144.000
Totaal bijdragen partners	667.500	809.000

Founding partners

Per 1 januari 2019 is de governance van HSD veranderd. De Founding Partners zitten niet langer meer in Bestuur. Besloten is dat de status van de Foundingpartners is omgezet naar Premium Partners.

Overige schulden en overlopende passiva [8]

Overige schulden en overlopende passiva (in euro's)	31/12/2018	31/12/2017
Reservering vakantiegeld	22.048	21.521
Reservering vakantiedagen	24.328	24.352
Nog te ontvangen facturen		37.081
Reservering kosten gerelateerd aan 2018	4.760	26.706
Overige schulden en overlopende passiva	154.453	7.705
Totaal	205.589	117.364

Toelichting overige schulden en overlopende passiva

Dit bedrag betreft voor het merendeel de factuur van de gemeente Den Haag inzake de detachering van de adjunct directeur.

Niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen

Huurverplichting Het jaarlijks bedrag aan huurverplichtingen aangaande onroerende zaken (kantoorruimte) bedraagt circa € 70.000 waarbij de huur jaarlijks zal worden geïndexeerd. De huurverplichting loopt tot 31 januari 2019. De huurverplichting 2018 m.b.t. vergaderruimtes is in december 2017 met de verhuurder overeengekomen en bedraagt € 30.000 in 2018. Dit wordt jaarlijks opnieuw afgesloten. Eind 2018 zal een nieuw voorstel worden gemaakt voor 2019. Ten behoeve van de verhuurder is een bankgarantie afgegeven van € 9.105.

BTW issue In de cijfers 2018 is net als in eerdere jaren uitgegaan van volledige vooraftrek BTW. Gedurende 2018 is wederom advies ingewonnen omtrent de fiscale BTW positie van HSD en is overleg gepleegd met de belastingdienst en de fiscalisten van Baker Tilly. Op basis van de brief van 14 november 2018 van de Belastingdienst is volgens Baker Tilly de btw-positie van HSD voor de periode tot en met 2018 hoogstwaarschijnlijk afgerond. Mocht de Belastingdienst desalniettemin in de toekomst tot een naheffing van btw overgaan, dan is het financiële risico (omtrekt reeds teruggevorderde BTW 2014 t/m 2018) ingeschat door Baker Tilly op maximaal € 178.465.

Toelichting bij de staat van baten en lasten over 2018

Bijdragen partners [9]

Bijdragen parnters (in euro's)	2018	2018	2017
Bijdragen Founding partners	240.000	320.000	300.000
Bijdragen Premium partners	448.300	345.000	309.000
Bijdragen Netwerk partners	148.500	160.000	148.583
Totaal bijdragen partners	836.800	825.000	757.583

Aantal partners

Ultimo 2018 zijn er 6 betalende Founding partners (2017: 8, 2019: 8), 41 betalende Premium partners (2017: 29, 2016: 19) en 153 betalende Netwerk partners (2017: 160, 2016: 135).

(Exploitatie) subsidies [10]

(Exploitatie) subsidies (in euro's)	2018	2018	2017
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Exploitatie subsidie Den Haag	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Project subsidie CyberTestbed Metropool Rotterdam - Den Haag (MRDH) (via Gemeente Den Haag)			40.871
Project subsidie Provincie Zuid-Holland regionale netwerken topsectoren ZH			132.000
Gemeente Den Haag - Kennis Innovatie Centrum (KIC, incl fase 3)			-
Project subsidie Den Haag - Integrale gebiedsontwikkeling Interzone (IGIZ)		154.540	
Gemeente Den Haag - CSW	47.500	-	84.665
RIVM inzake CBRN (KIC, incl fase 3)		-	1.145
Ministerie van V&J namens NFI inzake CBRN		-	21.946
Ministerie van V&J - PIB Singapore	44.000		
Gemeente Den Haag - PIB India	40.653		
Totaal	1.132.153	1.000.000	1.435.167

Overige opbrengsten [11]

Overige opbrengsten (in euro's)	2018	2018	2017
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Programma EIT Digital *1	125.000	115.000	110.576
Deelnemers Summerschool *2	25.347	50.000	37.880
Overige opbrengsten	4.338	50.000	26.705
Totaal	154.685	215.000	175.161

*1 In 2017 liep de financiële bijdrage via de TU delft. In 2018 kwam de financiering rechtstreeks vanuit EIT Digital

*2 Er zijn 60 deelnemers aanwezig geweest bij de Summerschool

Projectkosten [12]

Projectkosten (in euro's)	2018	2018	2017
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Kennis, innovatieprocessen en strategie	158.501	133.000	230.037
High level Information Security	6.889	45.000	
HSD Cafe's + maandag lunches + boardroom lunches	32.705	18.000	
HSD Methode updaten	3.505		
Living Labs	10.260		
HSD Lustrum	25.142	20.000	
Security 2.0 technieken	45.000		
Duidingsonderzoek Smart Secure City	35.000		
Ruimte voor nieuw initiatieven		50.000	
Programmeren, ontwikkelen van programma's en valoriseren	165.941	130.000	284.314
Strafrechtketen en Cybercrime (OM)	9.370	30.000	
RTI lab (Nat Pol)	0	5.500	
Sensing en Samenwerken op Knooppunten (Nat Pol)	0	1.000	
Datadiode	16.944	25.000	
Cyber Insurance en cybersecurity metrix	12.397	30.000	
Cyber Awareness Call	5.156	0	
CSW *1	87.869	20.000	
Urban Security - Smart Secure City, Evenementenveiligheid en Big Data	1.787	5.000	
Nieuwe thema's en opvolgen projecten (satelliet, automotive, ai, robotica)	32.420	13.500	
Kapitaal en Markt (regionaal)	12.736	17.000	42.387
HSD Security Investment Fund	5.304	2.000	
Access to Capital	4.972	5.000	
HSD Financieringswijzer	2.460	10.000	
Marketing & Communicatie	63.375	60.000	73.954
Communicatie (drukwerk, advertentie, reclame etc.)	26.053	20.000	
Doorontwikkelen website en communicatie algemeen	27.079	25.000	
Overige events	10.244	15.000	

Projectkosten (in euro's)	2018	2018	2017
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Human Capital Agenda Security	75.948	75.000	109.177
Human capital rapport	10.000	10.000	
Securitytalent.nl	17.337	7.000	
Actieplan HBO functies door MBO	6.208	10.000	
Matchmaking studenten	700	3.000	
Cybersecurity wasstaat (UWV, HvA en IT-VITAE)	1.053	3.000	
Cyber Security Summer School	30.000	40.000	
Kwartiermaken Wasstraat	8.150	0	
Omvang Veiligheidsdomein	2.500	2.000	
Internationale acquisitie	71.265	65.000	69.976
Voortzetting Soft landing Canada en VS	0	12.500	
Voortzetting PIB Japan	2.740	12.500	
PIB Singapore in samenwerking met J&V opzetten	2.705		
PIB India opzetten *2	46.524	15.000	
Global Epic	3.416	12.000	
Multilateraal softlanding programma (alle andere PIBs en missies)	10.813	5.000	
EU Cluster Call	666	8.000	
EIT Digital *3	4.401		
Totaal	547.766	480.000	809.845

*1) CSW (Cyber Security Week)

De gemeente Den Haag heeft een financiële bijdrage geleverd ter waarde van € 47.500 ter dekking van de kosten van HSD. Netto kosten CSW bedraagt dan € 87.869 -/- € 47.500 = €40.369

*2) Projectfinanciering PIB India

De gemeente Den Haag heeft een financiële bijdrage geleverd ter waarde van € 40.653 voor dekking van de kosten van PIB India. Netto kosten voor PIB India bedraagt € 46.524 -/- € 40.653 = € 5.871

*3) EIT Digital

Dit betreft de onkosten gemaakt door HSD welke wordt vergoed door EIT Digital als onderdeel van de projectfinanciering ter waarde van € 125.000.

Personele lasten [13]

Personele lasten (in euro's)	2018		2017
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Brutolonen en -salarissen (incl. 13e maand) *1	694.104		586.847
Vakantiegeld	527		12.129
Sociale lasten	99.791		77.446
Doorberekende personele lasten (uitzendkrachten)			35.191
Freelance medewerkers, personeel in dienst derden *2	326.571		375.485
Pensioenpremie	104.365		85.883
Woon-werkverkeer	6.972		5.410
Onkostenvergoeding	429		10
Opleidingskosten	12.447		6.655
Ontvangen UWV	-		-
WKR kosten vrije ruimte	2.818		5.069
Arbodienst	1.274		1.306
WIA verzekering	4.916		3.861
Overige personeelskosten (w.o. arbeidsrecht en werving & selectie kosten)	48.199		61.915
Totaal	1.302.412	1.300.000	1.257.207

*1 Er zijn tov 2017 meer FTE in vast dienst geweest in 2018. Ook waren er extra loonkosten als gevolg van de nasleep van een juridisch conflict met een oude HSD medewerkster.

*2 Verschil ten opzichte van 2017 wordt verklaard doordat de externe controller in 2017 8 maanden in dienst was. Hiervoor in de plaats kwam een interne controller, zie ook punt *1.

Ultimo 2018 zijn 14 medewerkers direct verbonden bij HSD (12,45 fte). Ultimo 2017 waren dit 14 medewerkers en 12,2 fte. HSD heeft een pensioenregeling via het ABP. De pensioenregeling mag in de jaarrekening worden verwerkt als een toegezegde bijdrageregeling aangezien HSD gezamenlijk met andere organisaties dezelfde regeling toepast. HSD heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan eventueel hogere toekomstige premies. In de jaarrekening zijn derhalve alleen de verschuldigde premies verantwoord.

Bezoldiging directie en bestuur

Topfunctionarissen	Leidinggevend zonder dienstbetrekking			
Namen	Richard Franken	Richard Franken	Joris den Bruinen	Wim Kuijken
Functiegegevens	Executive Director	Executive Director	Deputy Director	Chairman HSD Board
Aanvang en einde in 2018		1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 31/12
Aantal maanden in 2018		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
FTE % / aantal uren in 2018		95 %	100 %	10 %
Individueel WNT-maximum		179.550	189.000	28.350
Maximum uurtarief		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Uitgekeerde bezoldigingen in 2018 t/m maand 12		167.161 *1	128.244	24.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldigingen		167.161 *1	128.244	24.000
Motivering indien overschrijding		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Aanvang en einde in 2017	1/1 t/m 31/7	1/8 t/m 31/12	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 31/12
aantal maanden in 2017	7	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
FTE % / aantal uren in 2017	n.v.t.	90 %	100 %	10 %
Individueel WNT-maximum	135.500	67.875	181.000	20.111
Maximum uurtarief	176	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Uitgekeerde bezoldigingen in 2018 t/m maand 12	91.000 *1	63.047 *1	122.280	20.111
-/- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldigingen	91.000 *1	63.047 *1	122.280	20.111
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

*1 Inclusief kosten Easystaff Payroll Services BV

Overige: onbezoldigde bestuurders waren: Henk Geveke, Joost Farwerck, Gerben Edelij, Saskia Bruines, Karel Luyben, Joost Halkes/Erik Ploegmakers, Leonard Geluk en Gert Bravenboer.

Afschrijvingen [14]

Afschrijvingen (in euro's)	2018	2018	2017
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Computerapparatuur en software	10.428		3.791
Inventaris	280		280
Totaal	10.708	30.000	4.070

Algemene kosten [15]

Overige opbrengsten (in euro's)	2018	2018	2017
	Realisatie	Begroting	Realisatie
ICT/Telefoon *1	80.292	40.000	91.629
Administratie- en advieskosten *2	46.022	15.000	43.777
Accountantskosten *3	15.750		11.695
Reis- en verblijfskosten *4	2.356	20.000	15.480
Diners/lunches (tbv directie met zakelijke relaties) *5	1.243		6.138
Dubieuze debiteuren *6	-13.712		14.023
Advertentie- en reclamekosten, beurzen	2.548		427
Kantoorkosten	4.958		5.597
Representatie en promotie materialen	6.500		9.652
Contributies en abonnementen	917		2.094
Overige *7	8.849	55.000	5.991
Totaal	155.721	130.000	206.503

*1 De kosten zijn hoger dan begroot door de implementatie van salesforce. In jaarplan was dit begroot als investering.

*2 De kosten zijn hoger dan begroot door advieskosten inzake de nieuwe governance structuur en de nieuwsberichten/media aandacht

*3 De kosten zijn volledig genomen in 2018. In 2017 was dit gespreid over 2017 en 2018.

*4 Reis en verblijf kosten zijn voor zover mogelijk verantwoord binnen de projecten

*5 Diners /lunches betreffen uitgaven van directie met zakelijke relaties.

*6 De afgeboekte debiteuren in 2017 zijn in 2018 alsnog ontvangen. Dit is een extra bate.

*7 Overig bestaat uit gemaakte kosten in 2018 voor aanschaf van kleine meubels en overig

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Aan het bestuur wordt voorgesteld het saldo van baten en lasten over 2018 ad EUR 9.120 (positief) ten gunste van de reserve te brengen. Het saldo over 2018 wordt gepresenteerd als sepeeraat onderdeel (Te bestemmen bate) van het eigen vermogen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum zijn er geen gebeurtenissen geweest met belangrijke financiële gevolgen voor de organisatie.

Het Bestuur

Den Haag, 23 mei 2019

Accountants

Aan het bestuur van
Stichting The Hague Security Delta

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Scheveningseweg 80-82
Postbus 85745
2508 CK Den Haag

T: +31 (0)70 358 90 00
F: +31 (0)70 350 20 20

denhaag@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting The Hague Security Delta te Den Haag gecontroleerd.

- Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting The Hague Security Delta per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek, de in Nederland geldende richtlijnen voor de jaarverslaggeving (Rjk C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven) en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering topinkomens (WNT).
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking van Gemeente Den Haag, de Algemene Subsidieverordening en Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2018.
2. De winst-en-verliesrekening over 2018.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017 en het Controleprotocol WNT 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting The Hague Security Delta zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Accountants

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlage: tabel input, output, outcome.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek, de in Nederland geldende richtlijnen voor de jaarverslaggeving (Rijk C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven) en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering topinkomens (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2018, de subsidievoorwaarden zoals opgenomen in de subsidiebeschikking van Gemeente Den Haag, de Algemene Subsidieverordening en Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Accountants

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 23 mei 2019

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend,

M.J. de Graaf RA

Overzicht Resultaten

Bijlage 2

Tabel input-output-
outcome resultaten

Bijlage 3

Rendement investering
Gemeente Den Haag

Bijlage 2 – Tabel input-output-outcome resultaten

Doelen Stichting HSD	Input De fte's en out of pocket kosten van HSD Office	Output 2018 Wat is opgeleverd door HSD Office	Outcome 2018 Het succes van het HSD ecosysteem: de partners van HSD. De output van HSD Office levert een bijdrage aan dit succes
1 Uitbouw van een zichtbaar en werkend kenniscluster	Loonkosten: € 209,0K (2,0 fte) OoP kosten: € 196,9K Totale kosten: € 405,9K	277 HSD partners 7,3 waardering partnertevredenheid 2 kennisrapporten opgeleverd: • Human Factors verkenning • HSD collaboration model for innovation HSD kennisessies: • 7 oploopjes • 48 HSD Campus kennis/netwerklunches • 3 cross-sectorale CISO interviewsessies • 7 HSD Cafes met in totaal 650+ deelnemers • 20 bijdrages aan event als endorsing partner of spreker Cyber Security Week: 57 events, 1.644 bezoekers* uit 63 landen, 130 partners en 7,5 waardering	Kenniscirculatie als basis voor innovatie en samenwerking, inclusief uitgelokte investeringen Kenniscirculatie € 833.247 economische spin-off € 659.000 online mediawaarde
2 Actief faciliteren van consortia en bijdragen aan heldere relatie tussen consortia, innovatiebudgetten en financierings-instrumenten	Loonkosten: € 428,8K (4,0 fte) OoP kosten: € 193,7K Totale kosten: € 622,5K	Access to Finance: • 3 consortia voor H2020 ondersteund • 1 voorlichtingsbijeenkomst call EIT Digital mede-georganiseerd • 4 inschrijvingen voor call EIT Digital Innovatieprogramma's: 13 programma's met 140+ partijen MKB matchmaking en gesprekken: • 300 pre-arranged meetings met 140 deelnemers uit 20 landen tijdens CSW Matchmaking • 50 deelnemers HSD Cafe Special 'Boost your Partnership' • 155 overige pre-arranged meetings • 100 1-op-1 gesprekken MKB partners met MKB Connect Access to Capital: • Update HSD Financieringswijzer uitgebracht • 2 Access to Capital events: 10 start-ups op podium met gemiddeld 25+ investerders en 80 bezoekers • 6 spreekuren voor ondernemers • 9 funding adviesgesprekken door HSD Office Dutch Security TechFund gelanceerd door TIIN Capital met ondersteuning van o.a. HSD Office en InnovationQuarter. 1* closing in december 2018 Bijgedragen aan 2 (pre) accelerator programma's met 3 security bedrijven	2 calls EIT Digital gehonoreerd: € 389.624 € 794.000 aan uitgelokte programma investeringen ten behoeve van consortia die werken aan veiligheidsinnovaties 4 business deals (voor zover bekend en bedragen onbekend) 5 bedrijfsinvesteringen: € 18 miljoen Uitgelokte fondsinvestering: € 15 miljoen
3 Ontwikkelen Human Capital Agenda	Loonkosten: € 187,4K (2,0 fte) OoP kosten: € 75,9K Totale kosten: € 263,3K	3 studies opgeleverd: • Beroepenradar Safety & Security, • Wanted Security Professionals, • CBS studie 'Education and labour market in the security domain' 4^e International Cyber Security Summer School: met 12 partners georganiseerd: 60 studenten met 21 nationaliteiten en 7,5 waardering Security Talent: 600+ opleidingen, 450+ vacatures en 3 interviews over carriere-mogelijkheden ontsloten via Security Talent website met 1.800+ bezoekers per maand 2 Access to Talent events: Paneldiscussie cybertalent tijdens CSW en Next Gen event tijdens CSW (100+ bezoekers). P@CT programma uitvoering: • 1 consortium met 14 partijen • 6 keuzedelen cyber security ontwikkeld • 2 practoren aangetrokken Ondersteunen Entrepreneurial Capstone 4TU programma: ondernemersvaardigheden lessen cybersecurity voor studenten Ondersteunen Cyberwerf programma: 1 consortium met 5 partners Security a la Carte' opgezet: 6 partijen ondertekende intentieverklaring en 4 bijeenkomsten georganiseerd Onderwijstafel opgezet: 5 bijeenkomsten en 1 brandbrief cybertalent aan Ministerie OCW Verbindingen gelegd: • Hogeschool Leiden met hun Legal Tech Challenge verbonden met VS ambassade • geholpen met ontwikkeling Master International Security • 2 bijeenkomsten HSD Young Community	Kenniscirculatie 5 banen vervuld (voor zover bekend) 2.000+ doorgelikt naar vacatures en opleidingen van partners (bronpagina) 4+ banen vervuld (voor zover bekend) 18 kandidaten afgestudeerd executive master programma van Cyber Security Academy** 16 docenten bijgeschoold 60 studenten MBO-3 awareness lessenserie gevolgd 610 studenten getraind in cyber security 25 stageplekken vervuld € 7.500 uitgelokte projectfinanciering gerealiseerd alsmede private 'in kind' bijdragen stageplekken 12.500 dollar uitgelokte projectfinanciering

Bijlage 2 – Tabel input-output-outcome resultaten

Doelen Stichting HSD	Input De fte's en out of pocket kosten van HSD Office	Output 2018 Wat is opgeleverd door HSD Office	Outcome 2018 Het succes van het HSD ecosysteem: de partners van HSD. De output van HSD Office levert een bijdrage aan dit succes
4 Internationale acquisitie en branding	Loonkosten: € 169,9K (1,5 fte) OoP kosten: € 81,3K Totale kosten: € 251,2K	Acquisities: <ul style="list-style-type: none"> • 8 internationale bedrijven, waarvan 3 via softlanding programma • 21 acquisitieleads opgedaan tijdens CSW 2018 	Leverde in 2018 direct 22 nieuwe banen op Bedrijven geven aan de komende 3 jaar 91 extra banen te creëren en € 10,7 miljoen te investeren"
		Acquisities: 12 internationale congressen, met in totaal 6.700 bezoekers	2,4 miljoen economische spin-off
		Partners for International Business Programma's: <ul style="list-style-type: none"> • 3-jarig PIB Japan programma/consortium in uitvoering: 4 Nederlandse bedrijven realiseerden business deals en/of omzet in Japan en 1 shared research programme TU Delft-Japan is opgezet • Consortium gevormd ten behoeven van PIB Singapore (wordt in 2019 getekend) • Consortium gevormd ten behoeven van PIB India (in 2018 getekend) 	€ 115.000 in deals in 2018, € 10 miljoen verwachte omzetgroei in eerste 3 jaar op basis van eigen verwachting van de bedrijven."
		Internationale samenwerkingsverbanden: <ul style="list-style-type: none"> • Global EPIC uitgebreid van 14 naar 27 internationale cybersecurity ecosystemen • Global EPIC softlanding programma opgezet met 9 eco-systemen • 3 meetings EU security clusters • Programme of Cooperation Hyderabad Security Cluster (India) and HSD • 2 MOU's: Indian states of Karnataka (Bangalore) and Telangana (Hyderabad), inclusief Softlanding 	
		Handelsmissies: <ul style="list-style-type: none"> • 6 uitgaande handelsmissies met gemiddeld 5 bedrijven • 5 inkomende handelsmissies ontvangen 	
		1 jubileum magazine: '5 jaar HSD' waaraan 16 partners en stakeholders hebben meegewerkt	
		759 online artikelen met vermelding HSD 2 interviews met HSD 8.150 bezoekers corporate website en 5.300 bezoekers 'powered by websites' gemiddeld p/m	€ 2.034.451 online mediawaarde
5 Bedrijfsvoering, Backoffice, Management en Financiën	Loonkosten: € 307,4K (3,0 fte) OoP kosten: € 264,3K Totale kosten: € 571,7K		
Totaal	Loonkosten: € 1.302,4K (12,5 fte ^{***}) OoP kosten: € 812,1K Totale kosten: € 2.114,5K		

HSD
 The Hague Security Delta

* Exclusief bezoekers One Conference

** HSD Office heeft in 2013/2014 (financiële) randvoorwaarden geschept voor de oprichting CSA

*** Fte's zijn afgerond op 1 decimaal

Rendement investering gemeente Den Haag

- › De gemeente Den Haag investeert in het nationale veiligheidscluster HSD en exploiteert de HSD Campus in Den Haag. We trekken met elkaar op, versterken elkaar en hebben een aantal gezamenlijke ambities:
1. het creëren van een innovatief klimaat en goede condities voor innovatie in de gemeente;
 2. het ontwikkelen van innovatieprogramma's met triple helix partijen op het terrein van veiligheid;
 3. zorgdragen voor een cluster, gecombineerd met een gunstig vestigingsklimaat in en internationale aantrekkingskracht van Den Haag op bedrijven, internationale veiligheidscongressen, kapitaal en talent.

Deze ambities resulteren in economische activiteit, kennisvergaring en banen binnen de Haagse regio. Met de activiteiten die HSD Office uitvoert, wordt de stad Den Haag actief ondersteund bij haar profilering als internationale stad van Vrede, Recht en Veiligheid. Daarnaast zijn in 2018 voorbereidingen getroffen voor een nieuwe governance, passend bij de nieuwe fase en transparantie van het cluster. Het bestuur is per 1 januari 2019 vervangen door een bestuurder/algemeen directeur die verantwoordelijk is aan een professionele en onafhankelijke Raad van Toezicht. Het bestuur van HSD komt daarmee los te staan van de founding partners, waardoor ook Den Haag niet langer een bestuursfunctie vervult.

In het jaarverslag komt een aantal thema's aan de orde. Per thema leggen we verbinding met de gemeente Den Haag.

Uitbouwen van zichtbaar en werkend kenniscluster

Het veiligheidscluster HSD is in 2018 met 277 partners stabiel gebleven. Het open innovatie-ecosysteem bestaat uit overheidsorganisaties (rijksoverheden, provincies en gemeenten), bedrijven (grote bedrijven, innovatieve MKB-ondernemingen en startups), kennis- en onderwijsinstellingen, ontwikkelingsmaatschappijen, accelerators, investeerders en netwerkorganisaties.

Voor de derde keer hebben we samen met 130 partijen de **Cyber Security Week** in Den Haag georganiseerd. De 57 events zijn bezocht door 1.644 mensen uit 63 landen. De bezoekers leveren een economische spin-off van € 833.247 voor Den Haag, volgens de rekenmethode van The Hague Convention Bureau.

De gemeente Den Haag is eigenaar en exploitant van de **HSD Campus**. Organisaties die zich vestigen op de Campus komen terecht in een omgeving waar zowel bedrijven, overheden als kennisinstellingen samenwerken, elkaar stimuleren en ontmoeten en bijeenkomsten en events organiseren. De HSD Campus is een centraal punt en een belangrijke ontmoetingsplaats voor het netwerk en het ecosysteem van HSD. Ook in 2018 is er volop dynamiek, onder andere door de zeven HSD Cafés met in totaal circa 650 bezoekers, informele wekelijkse huurderslunches en olooppjes die HSD Office organiseert, de masters van de Cyber Security Academy en vele events en meetings van partijen binnen het veiligheidsdomein.

Cybersprint

Een voorbeeld van een op de HSD Campus gevestigde organisatie is Cybersprint, dat sinds de oprichting in 2015 is gegroeid van twee naar circa 40 medewerkers. Dit is mede mogelijk gemaakt door de funding die het bedrijf ontving via InnovationQuarter, KPN Ventures en Vortex Capital Partners. Het is een voorbeeld van hoe het HSD-ecosysteem met een fysieke Campus en een HSD Office die aanjaagt, stimuleert en faciliteert, uiteindelijk leidt tot nieuwe banen in de regio. En dat niet alleen, ook de expertise van dit bedrijf wordt door gemeente Den Haag benut, zoals bij de tweede editie van Hack Den Haag in 2018. Hier werden de systemen van de gemeente Den Haag door ethical hackers – samengebracht door Cybersprint - getest.

Startpage

Ook Startpage.com, dat een privacy-vriendelijke zoekmachine en emailplatform heeft ontwikkeld, is een voorbeeld van een groeiend bedrijf op de HSD Campus. Deze internationaal opererende organisatie werkte voorheen verspreid over de wereld aan producten. Zij zijn op de HSD Campus geland om vanuit Den Haag hun operatie te runnen en te innoveren. Inmiddels werken er circa 30 medewerkers.

Actief faciliteren van consortia en bijdragen aan heldere relatie tussen consortia, innovatiebudgetten en financieringsinstrument

HSD Office heeft in 2018 en voorgaande jaren als programmamanager het living lab Internationale Zone in Den Haag

helpen ontwikkelen en als aanjager gefungeerd. Doel van het living lab is de veiligheid in de Internationale Zone te verbeteren door een integrale gebiedsgerichte aanpak. Afgelopen jaar heeft de gemeente het programma-management voor een groot deel zelf uitgevoerd. Samen met de politie, Thales en de vier internationale organisaties die deelnemen aan het programma, wordt verder gewerkt aan het Shared Security Information Platform (SSIP). De Haagse startup Public Sonar heeft binnen het programma een experiment met gebiedsgerichte webmonitoring uitgevoerd.

Diverse investeringsfondsen hebben in 2018 in Haagse bedrijven geïnvesteerd, zoals HSD-partners Cybersprint en Redsocks. HSD Office is bij meerdere van deze investeringen betrokken geweest, bijvoorbeeld door Access to Capital events te organiseren, bedrijven een podium te geven en verbindingen of gesprekken tot stand te brengen tussen partijen. Dit alles om bij te dragen aan het succes van de organisatie zelf om daadwerkelijk tot funding te komen.

Human Capital Actieagenda Cybersecurity 2017-2019

Er is een Human Capital Actieagenda Cybersecurity uitgevoerd. Deze agenda richtte zich met name op de Haagse regio. Enkele voorbeelden die een directe koppeling hebben met Den Haag:

1. Cyberwerf: Vanuit het programma Cyberwerf is in 2018 het Security Field Lab geopend: een plek waar MKB-ondernemingen door MBO-studenten worden geholpen bij het in kaart brengen van hun cybersecurity-uitdagingen. De pilot is een samenwerking van het Haagse bedrijventerrein ZKD, ROC Mondriaan, HSD Office, Kenniscentrum Integrale Veiligheid en Economic Board The Hague.

2. P@ct: Dit is een programma om goede MBO-cyberopleidingen op te zetten. Een consortium van veertien partijen, geleid door ROC Mondriaan Den Haag, heeft in 2018 gezorgd voor het bijscholen van zestien docenten, de opening van het cyber@actionlab in Den Haag, awareness-sessie voor 60 MBO-3 studenten en het trainen van 610 studenten in cyber security.

3. Access to Talent events: Er zijn drie talentbijeenkomsten georganiseerd in Den Haag. Het Next Gen event en HR-event tijdens de Cyber Security Week en het Entrepreneurial Capstone event op de HSD Campus. Via het laatstgenoemde event zijn 25 stageplaatsen ingevuld.

4. Internationale Cyber Security Summer School: De summer school vindt voornamelijk plaats in Den Haag. Hierbij zijn veel Haagse bedrijven en instellingen betrokken. Het levert voor medeorganisator EY direct resultaat op: 5 talenten besluiten een baan aan te nemen bij EY.

(Inter)nationale acquisitie en handel

Onder leiding van InnovationQuarter hebben de NFIA, de gemeente Den Haag (The Hague Business Agency) en HSD Office 8 organisaties uit het buitenland geacquireerd voor de regio Den Haag. Deze organisaties zijn goed voor 22 banen op korte termijn. De bedrijven hebben aangegeven de komende 3 jaar nog eens 91 extra banen te creëren en € 10,7 miljoen te investeren. Daarnaast zijn in samenwerking met The Hague Convention Bureau 12 internationale congressen geacquireerd, waar in totaal 6.700 bezoekers op af kwamen met een economische spin-off voor Den Haag van € 2,4 miljoen.

Als coördinator heeft HSD Office in 2018 gewerkt aan het lopende (RVO) Partners for International Business (PIB) Japan en is PIB India opgezet. PIB Japan heeft voor vier in Den Haag gevestigde bedrijven in 2018 geleid tot business deals en verwacht wordt dat meer deals worden gesloten, dit bevordert de groei van deze bedrijven. PIB India heeft in 2017 al geleid tot de vestiging van 2 Indiase bedrijven in Den Haag: E2Labs en KrypCy. In 2018 kondigt het Indiase HCL aan hun Cyber Security Center of Excellence op te zetten in Den Haag en ook het Indiase congres hardware.io komt in 2018 naar Den Haag. Dit evenement heeft afgelopen jaar circa 200 (inter)nationale bezoekers getrokken.

HSD Office heeft samen met gemeente Den Haag, RVO, en InnovationQuarter in 2018 meegewerkt aan Nederlandse security-missies naar Japan (IT Week), Spanje (Smart City Expo Barcelona), Singapore, India (2x) en Israël (CyberTech). Daarnaast zijn inkomende handelsmissies ontvangen vanuit onder meer Groot-Brittannië, India, Oekraïne, Turkije en Canada. Naast business opportuniteiten voor de deelnemers wordt hiermee ook Nederland - en met name Den Haag met de HSD Campus - internationaal gepromoot als vestigingslocatie voor security gerelateerde bedrijven.

Samen werken aan veiligheid en economische groei

Uit bovenstaande blijkt dat HSD Office in 2018 de stad Den Haag heeft ondersteund bij haar profilering als internationale stad van Vrede, Recht en Veiligheid. De output die HSD Office levert, draagt bij aan de resultaten en outcome-waarden van onze partners en stakeholders. Zo werken de gemeente Den Haag, HSD Office, partners en stakeholders samen aan een veiligere wereld en groei van banen in de Haagse regio en in Nederland.

Together we
Secure the Future

The Hague Security Delta

Wilhelmina van Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag
070 204 41 80

✉ info@thehaguesecuritydelta.com
🌐 www.thehaguesecuritydelta.com
🐦 [@HSD_NL](https://twitter.com/HSD_NL)